

ZAMIRA IS'HOQOVA

**MUSTAQIL
ISH QANDAY
YOZILADI**

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIV VA O'RTA MAXSUS TA'LIM VAZIRLIGI

NAMANGAN DAVLAT UNIVERSITETI

ZAMIRA IS'HOQOVA

MUSTAQIL ISH QANDAY YOZILADI

*“Falsafa” fani bo'yicha mustaqil ta'lim uchun
o'quv-uslubiy qo'llanma*

UO'K: 1(075)

74.268.7

I-84

Ushbu o'quv-uslubiy qo'llanma Namangan davlat universiteti "Ijtimoiy-iqtisodiy" fakulteti Kengashining 2014-yil 5-iyuldagi 10-sonli qarori bilan tasdiqlangan va nashr qilishga tavsiya etilgan.

Is'hoqova, Zamira

Mustaqil ish qanday yoziladi: "Falsafa" fani bo'yicha mustaqil ta'lim uchun o'quv-uslubiy qo'llanma / Z. Is'hoqova. – Toshkent: «Yangi nashr», 2014. – 64 b.

KBK 74.268.7

ISBN-978-9943-22-153-6

74.4

Mas'ul muharrir:

tarix fanlari nomzodi, dotsent B.Talapov

Taqrizchilar

sotsiologiya fanlari nomzodi, dotsent v.b. A.Abdulazizov,

tarix fanlari nomzodi N.Dehqonov,

tarix fanlari nomzodi N.G'ofurov

"Falsafa" fanidan mustaqil ta'lim uchun tayyorlangan mazkur o'quv-uslubiy qo'llanma talabalarda mustaqil ish yozish malakasini shakllantirish, uslubiy va axborot resurslaridan oqilona foydalanish, mavzu yuzasidan yangi bilimlarni mustaqil o'zlashtirishga yo'naltirilgan. Qo'llanmada aks etgan mustaqil ish yozish qoidalari, adabiyotlarni ilmiy o'rganish, mustaqil ish turlari, ularni rasmiylashtirish va baholash mezonlari, shuningdek, mustaqil ish mavzulari namunalari talabalarining mustaqil ishlari bajarishlariga amaliy yordam beradi.

ISBN-978-9943-22-153-6

© «Yangi nashr», 2014-y.

KIRISH

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti I.Karimovning "Ta'lim-tarbiya va kadrlar tayyorlash tizimini tubdan isloh qilish, barkamol avlodni voyaga yetkazish to'g'risida"gi Farmonida "Ta'lim to'g'risida"gi Qonun va Kadrlar tayyorlash Milliy dasturini hayotga tatbiq etish davlat siyosatining ustuvor yo'nalishi deb belgilangan. Shuningdek, yurtboshimiz Oliy Majlisning IX sessiyasida so'zlagan nutqida "Faqatgina chinakam ma'rifatli odam inson qad-rini, millat qadriyatlarini, bir so'z bilan aytganda, o'zligini anglash, erkin va ozod jamiyatda yashash, mustaqil davlatimizning jahon hamjamiyatida o'ziga munosib, obro'li o'rin egallash uchun fidoiy-lik bilan kurashishi mumkin" deb ta'kidlagan edilar. Darhaqiqat, yoshlarni mustaqil bilim olishga o'rgatish bugunning eng muhim va dolzarb vazifalaridan biridir.

"Talabalar mustaqil ishini tashkil etish va nazorat qilish bo'yicha Yo'riqnoma"da alohida e'tirof etilgan masala – talabalarning mustaqil ta'lim olishlarini rejalashtirish, tashkil qilish va buning uchun barcha zaruriy shart-sharoitlarni yaratish, dars mashg'ulotlarida ta-labalarni o'qitish bilan birga ularni ko'proq o'qishga o'rgatish, bilim olish yo'llarini ko'rsatish, mustaqil ta'lim olish uchun yo'llanma berish oliy ta'lim muassasasining asosiy vazifalaridan biridir.

Talabalar dunyoqarashini ma'naviy-intellektual shakllantirish, ular shaxsini har tomonlama rivojlantirish va bilimni boyitish-ga xizmat qiladigan usullardan samarali foydalanish maqsadga muvofiqdir. Bu usullardan biri talabaning ilk ilmiy-tadqiqot ishi – mustaqil ishdir. Mustaqil ish biror ilmiy asar, maqola, o'qilgan kitob mazmunining qisqacha yozma yoki og'zaki bayoni bo'lib, ilmiy axborot vazifasini o'taydi.

Mustaqil ish tegishli adabiyot va manbalarning tahlilini qamrab oladi. Unda muayyan mavzu yoritilishi bilan birga, tegishli ilm-iy nazariya, ilmiy xulosalar tahlil etiladi, shuningdek, munozarali

masalalar haqida fikr bildirilib, ayrim masalalar tanqid qilinishi mumkin.

Mustaqil ishda mavzuga oid asar, ilmiy ish va shu kabilarning qisqacha mazmuni yozma shaklda yoritiladi. Shu tariqa yozgan mustaqil ishini o'qib berayotgan shaxs "referent" deyiladi. Mustaqil ish yozish jarayonida talaba yechilishi lozim bo'lgan muammoning tub mohiyatini tushunishi, ularni hal qilishni, fikrlashning analiz, sintez, taqqoslash, tavsiflash, tizimlashtirish, umumlashtirish, konkretlashtirish kabi amallarni bajarishi lozim bo'ladi. Demak, mustaqil ish talabaning mustaqil ijodiy ishidir.

Talaba fan bo'yicha mustaqil ish mavzusini belgilab olgandan so'ng unga oid adabiyotlar bilan tanishadi, ulardan kerakli ma'lumotlarni oladi, manbalarni solishtirib chiqadi.

Mustaqil ish O'zbekiston Respublikasida ilmiy-tadqiqot muassasalari, oliy o'quv yurtlari, akademik litseylar, kasb-hunar kollejlari, umumiy ta'lim maktablarida didaktik vosita sifatida qo'llaniladi.

Ushbu o'quv-uslubiy qo'llanma oliy o'quv yurti talabalariga mustaqil ish yozish jarayonida qo'l keladi, degan umiddamiz.

Qo'llanma yuzasidan bildirilgan tanqidiy fikr-mulohaza va takliflar muallif tomonidan e'tiborga olinadi.

Talabalar mustaqil ishini tashkil etish va nazorat qilish bo'yicha YO'RIQNOMA

Kadrlar tayyorlash milliy dasturida chuqur nazariy va amaliy bilimlar bilan bir qatorda tanlagan sohasi bo'yicha mustaqil faoliyat ko'rsata oladigan, o'z bilimi va malakasini mustaqil ravishda oshirib boradigan; masalaga ijodiy yondashgan holda muammoli vaziyatlarni to'g'ri aniqlab, tahlil qilib, sharoitga tez moslasha oladigan mutaxassislarni tayyorlash asosiy vazifalardan biri sifatida belgilangan.

Ma'lumki, axborot va bilimlar doirasi tez sur'atlar bilan kengayib borayotgan hozirgi sharoitda barcha ma'lumotlarni faqat dars mashg'ulotlari paytida talabalarga yetkazish qiyin. Tajribalar shuni ko'rsatadiki, talaba mustaqil ravishda shug'ullansa va o'z ustida tinimsiz ishlagina bilimlarni chuqur o'zlashtirishi mumkin. Talabalarning asosiy bilim, ko'nikma va malakalari mustaqil ta'lim jarayonidagina shakllanadi, mustaqil faoliyat ko'rsatish qobiliyati rivojlanadi va ularda ijodiy ishlashga qiziqish paydo bo'ladi.

Shuning uchun talabalarning mustaqil ta'lim olishlarini rejalashtirish, tashkil qilish va buning uchun barcha zaruriy shart-sharoitlarni yaratish, dars mashg'ulotlarida talabalarni o'qitish bilan bir qatorda ularni ko'proq o'qishga o'rgatish, bilim olish yo'llarini ko'rsatish, mustaqil ta'lim olish uchun yo'llanma berish oliy ta'lim muassasasining asosiy vazifalaridan biri hisoblanadi.

Talaba mustaqil ishi (TMI) – muayyan fandan o'quv dasturida belgilangan bilim, ko'nikma va malakaning ma'lum bir qismini talaba tomonidai fan o'qituvchisi maslahati va tavsiyalari asosida auditoriya va auditoriyadan tashqarida o'zlashtirilishiga yo'naltirilgan tizimli faoliyatdir.

O'qishning boshlang'ich bosqichlarida talabalar mustaqil ishlari tashkil etish bir qator vazifalar bilan bog'liq. Ayniqsa, birinchi va ikkinchi bosqich talabalarining ta'limning navbatdagi turi – oliy ta'lim talabalariga ko'nikishi qiyin kechadi. Chunki ular ta'lim olish

jarayonida o'z mustaqil faoliyatlarini tashkil qilishni deyarli bilishmaydi. Ma'lumotlarni qaysi manbadan qanday topish, ularni tahlil qilish va zarurlarini ajratib olib tartibga solish, konspektlashtirish, o'z fikrini aniq va erkin ifodalash, o'z vaqtini to'g'ri taqsimlash, shuningdek, aqliy va jismoniy imkoniyatlarini to'g'ri baholash ular uchun katta muammo bo'ladi. Eng asosiysi, ular mustaqil ta'lim olishga ruhan tayyor bo'lishmaydi. Shuning uchun har bir professor-o'qituvchi dastlab talabada o'z qobiliyati va aqliy imkoniyatlariga ishonch uyg'otishi, ularni sabr-toqat bilan, bosqichma-bosqich mustaqil bilim olishni to'g'ri tashkil qilishga o'rgatib borishi lozim bo'ladi.

Talabalar tomonidan mustaqil ravishda o'zlashtiriladigan bilim va ko'nikmalarning kursdan-kursga murakkablashib, kengayib borishini hisobga olgan holda ularning tashabbuskorligi va rolini oshirib borish zarur. Shunda mustaqil ta'limga ko'nika boshlagan talaba faqat o'qituvchi tomonidan belgilab berilgan ishlarni bajaribgina qolmay, o'zining ehtiyoji, qiziqishi va qobiliyatiga qarab, o'zi zarur deb hisoblagan qo'shimcha bilimlarni ham mustaqil ravishda tanlab o'zlashtirishga o'rganib boradi.

Talabalar mustaqil ishlarining shakli va hajmini belgilashda quyidagi jihatlar e'tiborga olinishi lozim:

- o'qish bosqichi;
- muayyan fanning o'ziga xos xususiyati va o'zlashtirishdagi qiyinchilik darajasi;
- talabaning qobiliyati hamda nazariy va amaliy tayyorgarlik darajasi (tayanch bilimi);
- fanning axborot manbalari bilan ta'minlanganlik darajasi;
- talabaning axborot manbalari bilan ishlay olish darajasi.

Mustaqil ish uchun beriladigan topshiriqlarning shakli va hajmi, qiyinchilik darajasi semestr-dan-semestr-ga ko'nikmalar hosil bo'lishiga muvofiq ravishda o'zgarib, oshib borishi lozim. Ya'ni, talabalarning topshiriqlarni bajarishdagi mustaqilligi darajasini asta-sekin oshirib, ularni topshiriqlarni bajarishga tizimli va ijodiy yondashishga o'rgatib borish kerak bo'ladi.

Talabalar mustaqil ishlarini tashkil etishda talabaning akademik o'zlashtirish darajasi va qobiliyatini hisobga olgan holda quyidagi shakllardan foydalanish mumkin:

- fanning ayrim mavzularini o'quv adabiyotlari yordamida mustaqil o'zlashtirish, o'quv manbalari bilan ishlash;
- amaliy, seminar va laboratoriya mashg'ulotlariga tayyorgarlik ko'rib kelish;
- ma'lum mavzu bo'yicha referat tayyorlash;
- kurs ishi (loyihalari)ni bajarish;
- bitiruv malakaviy ishi va magistrlik dissertatsiyasi uchun materiallar to'plash;
- hisob-kitob va grafik ishlarini bajarish;
- maket, model va badiiy asarlar ustida ishlash;
- amaliyotdagi mavjud muammoning yechimini topish, test, munozarali savollar va topshiriqlar tayyorlash;
- ilmiy maqola tezislar va ma'ruza tayyorlash;
- amaliy mazmundagi nostandart masalalarni yechish va ijodiy ishlash;
- uy vazifalarini bajarish va boshqalar.

Fan xususiyatidan kelib chiqqan holda talabalarga mustaqil ish uchun boshqa shakllardagi vazifalar ham topshirilishi mumkin. Talabalarga qaysi turdagi topshiriqlarni berish lozimligi kafedra tomonidan belgilanadi. Topshiriqlar puxta o'ylab ishlab chiqilgan va ma'lum maqsadga yo'naltirilgan bo'lib, talabalarining auditoriya mashg'ulotlarida olgan bilimlarini mustahkamlash, chuqurlashtirish, kengaytirish va to'ldirishga xizmat qilishi kerak.

Mavzuni mustaqil o'zlashtirish. Fanning xususiyati, talabalarining bilim darajasi va qobiliyatiga qarab ishchi o'quv dasturiga kiritilgan alohida mavzular talabalarga mustaqil ravishda o'zlashtirish uchun topshiriladi. Bunda mavzuning asosiy mazmunini ifodalash va ochib berishga xizmat qiladigan tayanch iboralar, mavzuni tizimli bayon qilishga xizmat qiladigan savollarga e'tibor qaratish, asosiy adabiyotlar va axborot manbalarini ko'rsatish lozim.

Topshiriqni bajarish jarayonida talabalar mustaqil ravishda o'quv adabiyotlaridan foydalanib ushbu mavzuni konspektlashtiradilar, tayanch iboralarning mohiyatini anglagan holda mavzuga taalluqli savollarga javob tayyorlaydilar. Zarur hollarda (o'zlashtirish qiyin bo'lsa, savollar paydo bo'lsa, adabiyotlar yetishmasa, mavzuni tizimli bayon eta olmasa va h.k o'qituvchidan maslahatlar oladilar. Mustaqil o'zlashtirilgan mavzu bo'yicha tayyorlangan matn kafedrada himoya qilinadi.

Mustaqil ish (referat) tayyorlash. Talabaga qiyinchilik darajasi uning shaxsiy imkoniyatlari, qobiliyati va bilim darajasiga muvofiq bo'lgan biror mavzu bo'yicha mustaqil ish (referat) tayyorlash topshiriladi. Bunda talaba asosiy adabiyotlardan tashqari qo'shimcha adabiyotlardan (monografiyalar, ilmiy, uslubiy maqolalar, internetdan olingan ma'lumotlar, elektron kutubxona materiallari va hokazolar) foydalanib materiallar yig'adi, tahlil qiladi, tizimga soladi va mavzu bo'yicha imkon darajasida to'liq, keng ma'lumot berishga harakat qiladi. Zarur hollarda o'qituvchidan maslahat va ko'rsatmalar oladi. Yakunlangan mustaqil ish (referat) kafedrada ekspertlar ishtirokida himoya qilinadi.

Ko'rgazmali vositalar tayyorlash. Talabaga muayyan mavzuni bayon qilish va yaxshiroq o'zlashtirish uchun yordam beradigan ko'rgazmali materiallar (jadvallar, chizmalar, rasmlar, xaritalar, maketlar, modellar, grafiklar, namunalar, musiqiy asar, kichik badiiy asar va h.k.) tayyorlash topshiriladi. Mavzu o'qituvchi tomonidan aniqlanib, talabaga ma'lum ko'rsatmalar, yo'l-yo'riqlar beriladi. Ko'rgazmali vositalarning miqdori, shakli va mazmuni talaba tomonidan mustaqil tanlanadi. Bunday vazifani bir mavzu bo'yicha bir necha talabaga topshirish ham mumkin.

Talaba ko'rgazmali materiallardan foydalanish bo'yicha yozma ravishda tavsiyalar tayyorlaydi va kafedrada himoya qiladi.

Mavzu bo'yicha testlar, munozarali savollar va topshiriqlar tayyorlash. Talabaga muayyan mavzu bo'yicha testlar, qiyinchilik darajasi har xil bo'lgan masala va topshiriqlar, munozaraga asos bo'ladigan savollar tuzish topshiriladi.

Bunda o'qituvchi tomonidan talabaga testga qo'yiladigan talablar va uni tuzish qonun-qoidalari, qanday maqsad ko'zda tutilayotganligi, muammoli savollar tuzishda mavzuning munozarali jihatlarini qanday ajratish lozimligi, topshiriqlarni tuzish usullari bo'yicha yo'l-yo'riq beriladi. Konsultatsiya paytlarida bajarilgan ishlarning qo'yilgan vazifa va talablarga javob berish darajasi nazorat qilinadi (qayta ishlab kelish, aniqlashtirish yoki to'ldirish taklif etilishi mumkin).

Test, savol va topshiriqlar majmuasi kafedrada ekspertlar ishtirokida himoya qilinadi.

Ilmiy maqola, tezislar va ma'ruzalar tayyorlash. Talabaga biron bir mavzu bo'yicha (mavzuni talabanning o'zi tanlashi ham mumkin) ilmiy (referativ) xarakterda maqola, tezis yoki ma'ruza tayyorlash topshirilishi mumkin. Bunda talaba o'quv adabiyotlari, ilmiy-tadqiqot ishlari, dissertatsiyalar, maqola va monografiyalar hamda boshqa axborot manbalaridan mavzuga tegishli materiallar to'playdi, tahlil qiladi, zarurlarini ajratib olib, tartibga soladi, shaxsiy tajribasi va bilimi, ilmiy natijalariga asoslangan holda qo'shimchalar, izohlar kiritadi, o'z nuqtayi nazarini bayon etadi va asoslaydi. Bunda talaba o'qituvchi bilan hamkorlikda ishlaydi.

Tayyorlangan maqola, tezis yoki ma'ruza kafedrada himoya qilinadi.

Amaliy mazmundagi nostandart masalalarni yechish va ijodiy ishlash. Bir mavzu yoki bo'lim bo'yicha nostandart, alohida yondashish talab qilinadigan, nazariy ahamiyatga ega bo'lgan amaliy topshiriqlar, ijodiy yondashish talab qilinadigan ilmiy-ijodiy vazifalar, modellar, maketlar, namunalar yaratish vazifasi topshirilishi mumkin. Amaliy topshiriqlar masalani hal qilishning optimal variantlarini izlashga va topishga qaratilgan bo'lishi maqsadga muvofiqdir.

Talabanning qiziqish va qobiliyatiga qarab unga ilmiy xarakterdagi topshiriqlar berish, o'qituvchi bilan hamkorlikda ilmiy maqolalar tayyorlash va chop ettirish mumkin.

Talabalar mustaqil ishini samarali tashkil etishda tizimli yondashish, barcha bosqichlarini muvofiqlashtirish va uzviylashtirish, bajarilishi ustidan qat'iy nazorat o'rnatish, tashkil etish va nazorat qilish mexanizmlarini takomillashtirib borish zarur.

Mustaqil ish topshiriqlari muvaffaqiyatli yakunlanishi uchun quyidagi talablar bajarilishi lozim:

– maqsad (bilimni mustahkamlash, yangi bilimlarni o'zlashtirish, ijodiy faollikni oshirish, amaliy ko'nikma va malakalarni shakllantirish va h.k) aniq asoslanishi;

– vazifa va topshiriqlarning aniq-ravshan belgilanishi;

– topshiriqlarni bajarish hajmi va usullaridan talabalarning yetarli darajada xabardor bo'lishi;

– maslahat va boshqa yordam turlarining to'g'ri belgilanishi (yo'llanma va ko'rsatma berish, mavzuning mazmuni va mohiyatini tushuntirish, muammoli topshiriqlarni bajarish usullari bo'yicha tushuncha berish, ayrim muammoli momentlarni birgalikda hal qilish va h.k.);

– hisobot shakli va baholash mezonini aniq belgilash;

– nazorat vaqti, shakli va turlarini aniq belgilab olish (amaliy seminar, laboratoriya mashg'ulotlari, konsultatsiya uchun yoki nazorat uchun maxsus ajratilgan vaqt; ma'ruza yo mustaqil ish matni, bajarilgan topshiriqlar daftari, nazorat ishlari, uy vazifasi daftari, kurs ishlari, test, maqola, nostandart topshiriqlar, savollar, maqola, ko'rgazmali jihozlar va ijodiy ishlar;

– savol-javob, bajarilgan ish mazmuni va mohiyatini tushuntirib berish, esse, ya'ni fikrlarni yozma shaklda bayon qilish va h.k.).

Talabalar mustaqil ishini shartli ravishda ikkiga ajratish mumkin:

– auditoriyada amalga oshiriladigan talabalar mustaqil ishlari. O'tilgan mavzuni qayta ishlash, kengaytirish va mustahkamlashga oid topshiriqlar bajariladi;

– auditoriyadan tashqarida amalga oshiriladigan talabalar mustaqil ishlari.

O'quv dasturidagi ayrim mavzularni mustaqil holda o'zlashtirish, uyga berilgan vazifalarni bajarish, amaliy va laboratoriya ishlariga tayyorgarlik ko'rish, ijodiy va ilmiy-tadqiqot xarakteridagi ishlar.

Birinchi tur ishlari talabalarning nazariy va amaliy bilimlarini o'zlashtirib borish darajasi, amaliy mashg'ulotlarga (amaliyot, laboratoriya, seminar darslari) tayyorgarlik saviyasi va uy vazifalarining bajarilish sifatini tekshirish maqsadida, odatda, nazorat ishlari olish, savol-javob, suhbat, munozara, amaliy topshiriqlarni bajartirib ko'rish va h.k. usullarda asosan amaliyot darslarida nazorat (joriy nazorat) qilinadi. Joriy nazoratda talabaning dars paytida o'tilgan materiallarni o'zlashtirish va uyga berilgan topshiriqlarni bajarishdagi faolligi, bajarish saviyasi va o'zlashtirish darajasi e'tiborga olinadi.

Ikkinchi tur ishlar fanning ishchi o'quv dasturida auditoriyadan tashqarida o'zlashtirilishi belgilangan mavzu bo'yicha ma'lumot va axborotlarni mustaqil ravishda izlab topish, tahlil qilish, konspektlashtirish (yoki referat tarzida rasmiylashtirish) va o'zlashtirish, ijodiy yondashishni talab qiladigan amaliy topshiriqlarni bajarish ko'rinishida amalga oshiriladi. Bu turdagi ishlarni bajarish jarayoni va o'zlashtirish sifatining nazorati darsdan tashqari paytlarda, maxsus belgalangan konsultatsiya soatlarida amalga oshiriladi.

Talabalar mustaqil ishini baholash. Talabalar mustaqil ishlari natijalari amaldagi "Oliy ta'limda talabalar bilimini nazorat qilish va baholashning reyting tizimi to'g'risidagi Nizom"ga asosan baholab boriladi.

Mustaqil ish va uning turlari

Talabalar mustaqil ish yozish orqali falsafiy dunyoqarash, inson hayotining maqsadi, mazmuni va mohiyati, moddiy borliq va ijtimoiy hayot o'rtasidagi o'zaro qonuniyatlar to'g'risida, falsafiy bilimlarning shakllanishi, tarkibiy tuzilishi va rivojining tarixiy bosqichlari haqida, hozirgi dunyoning ilmiy, falsafiy, diniy manzarasi, falsafaning asosiy yo'nalishlari va maktablari, monistik va plyuralistik falsafiy konsepsiyalar, hozirgi dunyoning globallashtirish jarayoni, insoniyatning ekologik va boshqa global muammolari haqida mustaqil va tanqidiy mushohada yuritishni o'rganadilar.

Mustaqil ish mavzusi talabalarning qiziqishidan kelib chiqib tanlansa ijobiy natija beradi. Ana shu jarayonda talabalarda o'z bilim doirasini oshirib, to'ldirib borish ko'nikmasi hosil bo'ladi. Bu esa talabaning keyingi ilmiy izlanishlari uchun asqotadi. Mustaqil ish talabalarning "Falsafa" fanini chuqur o'rganishlari hamda yetuk mutaxassis bo'lishlari uchun foydalidir.

Falsafa fanidan mustaqil ta'limga 30 soat ajratilgan. Talaba mavzu bo'yicha mustaqil ish tayyorlaydi va uni himoya qiladi. Mustaqil ish himoyasi ilmiy munozara shaklida bo'lib, talabaning nutq madaniyati va muloqot odobi ham baholanadi. Shuni alohida ta'kidlash o'rinliki, har bir talabaga alohida mustaqil ish mavzulari beriladi. Bu, o'z navbatida talabaning berilgan mavzuga ijodiy yondashishiga va ko'chirmachilikning oldini olishga yordam beradi.

Talabalar mavzuga oid savollarga aniq, ishonchli va dalillarga asoslangan holda javob berishlari lozim. Shuningdek, talabalar adabiy tilning talaffuz me'yorlariga amal qilishi, shoshilmay, ravon va ifodali nutqda gapirishlari kerak.

Nutq matnini o'qib berayotganda quyidagilarga amal qilish foydali. Avvalo mustaqil ish mavzusini aytish, nigohni faqat nutq matnigagina qaratmaslik, mustaqil ishning muhim bandlei va diqqatni jalb etadigan qismlarini alohida belgilash, vaqti-vaqti bilan pauza qilish, matnni juda tez o'qimaslik, bir maromdagi nutqdan saqlanish lozim. Agar past ovozda so'zlansa nutq tushunarsiz bo'ladi, hadeb bir so'z yoki jumlani takrorlanaverilsa nutq zerikarli va tushunarsiz bo'ladi. Talaba mustaqil ish yuzasidan berilgan savollarga javob qaytarishdan oldin savolni diqqat bilan eshitishi hamda qisqa va lo'nda javob berishi maqsadga muvofiqdir.

Mustaqil ish yozish qoidalari

Ijtimoiy-gumanitar fanlar tizimida falsafaning o'rni va mavqei-ni inobatga olsak, mustaqil ish talabalarga mazkur fan bo'yicha turli adabiy manbalarni (monografiya, davriy nashrlardagi ilmiy

maqolalar va shu kabilar) o'rganish qobiliyatini takomillashtirish va ularning natijalari asosida tanqidiy yondashgan holda mustaqil hamda topqirlik bilan materialning mazmun-mohiyatini ifoda etish, ishonchli xulosa va takliflar qilish, yozma ko'rinishdagi ishlarni to'g'ri rasmiylashtirish ko'nikmalarini rivojlantirishlarida beminat yordam beradi. Ayniqsa, Markaziy Osiyo mutafakkirlarining Vatan va jahon madaniyati, falsafa fani rivojidadagi hissasi, o'rni, borliqning mazmun-mohiyati, maqsadi va qonuniyatlarini ijtimoiy taraqqiyot bosqichlari va sivilizatsiya konsepsiyalari, insonning mohiyati, ong hamda o'z-o'zini anglash, ma'naviy, axloqiy qadriyatlar, umumfalsafiy uslub va tamoyillar, dialektika, sinergetika, harakat va rivojlanish, makon va zamon haqidagi ta'limotlarni har tomonlama o'rganishlarida mustaqil ishning ahamiyati beqiyosdir.

Mustaqil ish oddiy tarzda materiallarni iste'foda etish, bir yoki bir nechta manbalardagi materiallardan ko'r-ko'rona ko'chirish degani emas. Mustaqil ishda muallif tomonidan adabiyotni o'rganish orqali o'z fikrlari, qarashlari, xulosa va takliflari aniq tarzda ifoda etilishi lozim.

Mustaqil ish matni quyidagilarni qamrab oladi: bajarilgan ishning mohiyati va tadqiqot usulini ifodalovchi asosiy qism; mustaqil ishning asosiy qismini ochib beruvchi aniq ma'lumotlar; qisqa va aniq xulosa.

Mustaqil ish yozish uchun avvalo mavzu belgilab olinadi. Mavzu – ilmiy masala bo'lib, ko'plab tadqiqot masalalariga bo'linadi. Mavzuni tanlash talabdan katta mas'uliyat talab etadi. Mavzu bir necha bosqichda o'z yechimini topadi:

I bosqich. Muammo ifoda etiladi, ya'ni reja tuziladi. Reja – eng qisqa yozma matn bo'lib, fikrlar ketma-ketligini o'zida mujassam etadi va umumlashtiradi. Reja matn mazmunini ochib berish bilan birga manba mazmunini xotirada tiklaydi. Shuningdek, reja konspekt va tezis o'rnini bosadi hamda har xil turdagi yozishmalar, ma'ruza, xabarnoma, hisobot tuzishga yordam beradi.

Reja amaldagi yozmani yaxshilaydi va o'z-o'zini nazorat qilishni tezlashtiradi, e'tiborning bir nuqtada bo'lishligiga va mashg'ulotlar-

ni rag'batlantirishga imkon beradi. Reja orqali o'rganilgan matnning xotirada paydo bo'lishida zamin yaratiladi. Reja mavzuga tegishli yo'nalish berishi bilan ahamiyatlidir. Puxta o'ylab chiqilgan, har bir qismi tanlab olingan material bilan ta'minlangan reja – mustaqil ishni muvaffaqiyatli yozishning muhim asosidir.

II bosqich. Muammo yoritib beriladi. Buning uchun ilmiy adabiyotning kerakli qismlari konspektlashtiriladi. Konspekt deganda reja, ko'chirib olingan matn va tezislarni birlashtirish tushuniladi. Konspekt ifodaning ichki mantiqini ko'rsatadi hamda asosiy xulosa, faktlar, isbotlar, uslublarni o'zida mujassam etadi. Shuningdek, konspekt talabani materialga bo'lgan munosabatini aks ettiradi. Bunda rejali konspekt tuzish maqsadga muvofiq.

Dastlabki reja yordamida tuzilgan konspekt rejaning har bir qismiga mos keladi. Konspektidan faqat talaba emas, balki boshqa kitobxon ham foydalanishi mumkin. Konspektidan mustaqil ish uchun foydalanilayotganda qaytariq, ortiqcha iqtibos (sitata) keltirish, mantiqqa mos kelmaydigan so'z va iboralarni iste'foda etish ma'qul emas.

III bosqich. Mavzu haqida xulosa yasaladi, shuningdek, yangi muammo ham ko'tarib chiqiladi.

Adabiyotlarni ilmiy o'rganish

Mavzuni ishlash jarayonida fanga oid adabiyotlar o'rganiladi va tahlil qilinadi. Mavzuga doir adabiyotlarni solishtirib o'rganish jarayonida yangi taklif-mulohazalar paydo bo'ladi. Adabiyotlarni to'liq tushunish uchun mavzuni qat'iyat va sabr-toqat bilan o'rganish lozim.

Adabiyotlarni ilmiy o'rganish jarayonida ko'chirma, annotatsiyalar, konspektlar qilinadi. Ko'chirmada manbada berilgan qimmatli, dalillarga asoslangan fikrlar to'liq yoki qisqa yozib olinadi. Bu keyingi ijodiy ish uchun asos bo'ladi.

Annotatsiya – manbaning qisqacha mazmuni bo‘lib, annotatsiya yordamida matnni xotirada tiklash mumkin.

Konspekt – u yoki bu birinchi manba mazmunining qisqacha bayonidir. Konspekt talabning o‘z fikri, so‘zlari bilan yozilsa, bu o‘qilganda tezroq anglashiladi va tahlil etiladi.

Mustaqil ish – har xil nuqtai nazarlarni o‘zaro solishtirish va tahlil qilish ko‘nikmasiga ega bo‘lishni talab etadigan bir yoki bir qancha manbalarni o‘zida mujassam etadigan g‘oyalarning qisqacha yozma ko‘rinishdagi taqdimoti bo‘lib, konspektidan mazmuni va tuzilishiga ko‘ra farqlanadi.

Mustaqil ish mavzuga ijodiy yondashilgan yangi, muallif matn sanaladi. Mustaqil ish ma‘lum manbalarni turlashtirish, umumlashtirish, tahlil va sintez qilishga asoslanib, muayyan savolni ifoda etishni mujassamlashtiradi. Mustaqil ish mufassal isbotlar, solishtirmalar, mulohazalar, baholarni o‘z ichiga olmaydi, aksincha, matnda yangi, muhim savollarga javob beradi.

Mustaqil ish yozish jarayonida hamma narsani xotirada saqlab qolishning qiyinligi tabiiy holdir. Xotirada saqlab qolishning quyidagi usullari mavjud:

1. Mexanik usul – o‘qilganni ko‘plab takrorlash va qayta o‘qishga asoslangan bo‘lib, bular sana, formula, sitata, internatsional so‘zlar va hokazolardir. Sitata – biror matnda, asardan aynan ko‘chirilgan parcha hisoblanadi.

2. Mazmuniy usul – ishlanayotgan mavzuning mazmuni va mohiyati tushunib olinadi.

3. Ixtiyoriy usul – kerakli matn ixtiyoriy ravishda eslab qolinadi.

4. G‘ayriixtiyoriy usul – o‘qish jarayonida hissiyotga ko‘ra yuzaga kelgan emotsiya bilan bog‘liq matnning u yoki bu parchasini tasodifan eslab qolishga asoslaniladi.

Shunday qilib, talaba yozayotgan mustaqil ish mavzusini eslab qolishning universal usulini yuqorida keltirilgan usullarni uyg‘unlashtirgan holda o‘zi kashf etishi mumkin, ya‘ni kimdir yozib esda olib qoladi, kimdir yozmasdan ham esda saqlashi mumkin. Bu jarayon har bir talabning intellektual va jismoniy salohiyatidan kelib chiqadi.

Mustaqil ish degani foydalanilgan adabiyotlarni bus-butun ko'chirish degani emas, balki mavzuni tahlil qilish orqali yangi ilmiy yechimlarga erishishdir. Mustaqil ish mavzusini yoritishda adabiyotlar qancha ko'p bo'lsa, ishning ijodiy samaradorligi, tahlili, o'qimishliligi shuncha yuqori bo'ladi. Manbalar chuqur ilmiy tahlil etilgach, mustaqil ish yozishga o'tiladi.

Mustaqil ishning kirish qismida mavzuning mohiyati, ko'tarilayotgan muammoning dolzarbligi, ko'zlanayotgan maqsad qisqacha ta'riflanadi.

Asosiy qismda mavzudagi yechilishi lozim bo'lgan muammolar tartib bilan hal etiladi. Mustaqil ishning qadr-qimmati muammoli savollar bo'yicha turli qarashlarni tahlil qilish, qabul qilinadigan yoki o'zining tutgan mavqeini asoslash sanaladi.

Xulosa qismida mavzuda qo'yilgan muammolar yechimi taqqoslanadi, yangi ma'lumotlar bilan boyitiladi. Muammoning yechimidan kutilayotgan natija ta'kidlanadi, yangi fikrlar havola qilinadi.

Izoh (snoska) – sahifaning eng pastki qismiga chiziq tortib, satr boshidan yoziladi. Izohlar har bir sahifada alohida tartib raqami bilan ko'rsatilgan bo'ladi.

Izohning matndagi raqam belgisi izoh qilinayotgan ayrim so'zga tegishli bo'lsa, bevosita shu so'zdan keyin, agar butun gapga tegishli bo'lsa, gap oxiriga qo'yiladi. Izoh belgisi hamisha tinish belgisidan oldin yoziladi.

Mustaqil ishda mavzu bo'yicha ishlangan tadqiqotdan foydalanган izlanuvchi (talaba) ko'chirmachilikda ayblanmasligi uchun albatta o'zlashtirilgan materiallar qaysi manbadan olinganligiga izoh (snoska) berilishi shart.

Izohlar quyidagicha beriladi:

a) *"Biz komil inson tarbiyasini davlat siyosatining ustuvor sohasi deb e'lon qilganmiz. Komil inson deganda biz, avvalo ongi yuksak, mustaqil fikrlay oladigan, xulq atvori bilan o'zgalarga ibrat bo'ladigan bilimli, ma'rifatli kishilarni tushunamiz"*.

¹ Karimov I. A. Biz kelajagimizni o'z qo'limiz bilan quramiz. 7-jild. – T.: O'zbekiston, 1999. 134-b.

b) “Yosh avlod qalbida mafkuraviy immunitetni shakllantirish, yoshlarimiz iymon-e’tiqodini mustahkamlash, irodasini baquv-
vat qilish, ularni o‘z mustaqil fikriga ega bo‘lgan barkamol in-
sonlar etib tarbiyalash, ularning tafakkurida o‘zlikni unutmaslik,
ota-bobolarning muqaddas qadriyatlarini asrab-avaylash va hur-
mat qilish fazilatini qaror toptirishdan iborat”².

c) Sharq mutafakkiri Abu Nasr Forobiy fikricha, “sababsiz oqi-
bat bo‘lmaganidek, oqibatsiz sabab ham bo‘lmaydi”³.

d) “Talaba faoliyatini takomillashtirish bilan uning shaxsini
shakllantirish o‘rtasidagi o‘zaro aloqalar ularning mustaqil faoli-
yatini rivojlantirish – uning komil inson bo‘lib shakllanish yo‘lla-
ridan biri ekanligini yana bir karra namoyish qiladi”⁴.

Shuni alohida ta’kidlash o‘rinliki, mustaqil ish ravon tilda
aniq yozilgan bo‘lishi va jalb etadigan ko‘rinishga ega bo‘li-
shi lozim. So‘zlar qisqartirilishiga, shuningdek, faqat umumiy
qabul qilinganlardan tashqari xatoliklarga, tushunmovchiliklarga,
fikrlar qarama-qarshiligiga yo‘l qo‘yilmaydi.

² Karimov I.A. Donishmand xalqimizning mustahkam irodasiga ishonaman // Fidokor,
2004-yil 8-iyun.

³ Abu Nasr Forobiy. Fozil odamlar shahri. – T.: Abdulla Qodiriy nomidagi xalq merosi
nashriyoti, 1993. 134-b.

⁴ Qayumova M. Mustaqil fikrlash – mustaqil ishlardan boshlanadi // Xalq ta’limi, 2004.
90-b.

Foydalanilgan manba va adabiyotlar ro'yxatini yozish qoidalari

Mustaqil ishning xulosa qismidan so'ng foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati yoziladi. Adabiyotlar talabaning mustaqil ijodiy ishlash qobiliyatini ko'rsatadi. Talabalar shuni yodda saqlashlari joizki, mustaqil ishda foydalanilmagan hamda mustaqil ish matnida yozilmagan manbalar adabiyotlar ro'yxatiga kiritilmaydi.

Foydalanilgan manba va adabiyotlarni yozishda har bir manba bo'yicha quyidagi tartibga rioya qilinishi lozim:

- muallifning familiyasi va ismi;
- adabiyot nomi;
- nashr qilingan joy nomi;
- nashriyot nomi;
- chop etilgan yili;
- foydalanilgan beti ko'rsatiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxatini yozish tartibi quyidagicha:

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti I.A.Karimov asarlari.
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining Qaror va Farmonlari.
3. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining Qarorlari.
4. Alfavit bo'yicha manba va adabiyotlar ro'yxati.
5. Me'yoriy hujjatlar va yo'riqnomalar.

Foydalanilgan adabiyotlarni yozish namunalari

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti I. A. Karimov asarlari:

1. Karimov I.A. Ilmu fan mamlakat taraqqiyotiga xizmat qilsin / Bizdan ozod va obod Vatan qolsin. T. 2. – T.: O'zbekiston, 1996.
2. Karimov I.A. Yuksak malakali mutaxassislar – taraqqiyot omili / Bunyodkorlik yo'lidan. T. 4. – T.: O'zbekiston, 1996.
3. Karimov I.A. Yangicha fikrlash va ishlash – davr talabi. T. 5. – T.: O'zbekiston, 1997.

4. Karimov I.A. Ozod va obod Vatan, erkin va farovon hayot – pirovard maqsadimiz. T. 8. – T.: O‘zbekiston, 2000.

O‘zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi, O‘zbekiston Respublikasi Oliy Majlisining Qonunchilik palatasi va Senati, O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining qonunlari, qarorlari va farmoyishlari

1. O‘zbekiston Respublikasining Konstitutsiyasi. – T.: O‘zbekiston, 2003.

2. O‘zbekiston Respublikasining “Vijdon erkinligi va diniy tashkilotlar to‘g‘risida” (Yangi tahrirda)gi Qonuni. – T.: Adolat, 1998.

3. O‘zbekiston Respublikasining “Kadrlar tayyorlash milliy dasturi to‘g‘risida” 1997-yil 29-avgustdagi Qonuni / Barkamol avlod – O‘zbekiston taraqqiyotining poydevori. – T.: Sharq, 1998.

4. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining “Ta’lim-tarbiya va kadrlar tayyorlash tizimini tubdan isloh qilish, barkamol avlodni voyaga yetkazish to‘g‘risida” 1997-yil 6-oktyabrdagi Farmoni / Barkamol avlod – O‘zbekiston taraqqiyotining poydevori. – T.: Sharq, 1998.

Adabiyotlar

1. Abu Nasr Forobiy. Fozil odamlar shahri. – T.: Ibn Sino, 1997.

2. Abu Rayhon Beruniy. Qadimgi xalqlardan qolgan yodgorliklar / Tanlangan asarlar. T. 1. – T.: Fan, 1968.

3. Avesto. – T.: O‘zME, 2003.

4. Barkamol avlod orzusi. – T.: Sharq, 1998.

5. Kaykovus. Qobusnoma / Fors tilidan Muhammad Rizo Oga-hiy tarjimasini. – T.: Istiqlof, 1994.

6. Ma’naviyat yulduzlari / To‘plovchi va mas’ul muharrir M.M.Xayrullayev. – T.: Abdulla Qodiriy nomidagi xalq merosi nashriyoti, 2001.

7. Shermuhamedov S. Falsafa va ijtimoiy taraqqiyot. – T.: Fan, 2005.

8. Falsafa. Qomusiy lug‘at. – T.: O‘zME, 2004.

9. Falsafa. Ma'ruzalar matni. – T.: O'AJBNT, 2000.
10. Ergashev I. Siyosat falsafasi. – T.: Akademiya, 2004.
11. Ergashev I. Taraqqiyot falsafasi. – T.: Akademiya, 2000.
12. Yangi va eng yangi davr G'arbiy Yevropa falsafasi. – T.: Sharq, 2002.

Gazeta va jurnallardagi maqolalar

1. Usmonov I. Movarounnahr va Xurosonda “tasavvuf” atamasi // Imom al-Buxoriy saboqlari. – T.: 2005. – № 2. – B. 29 – 31.
2. Olimov U. Boshqarish yo'rig'i // Tafakkur. – T.: 2000. № 4. 90-b.
3. Muhamedov N., Ramatjonov R. Diniy va dunyoviy ma'rifat uyg'unligi // Toshkent islom universiteti ilmiy-tahliliy axboroti. – T.: 2003. – № 3. 36 – 42-b.
4. Miraziz A'zam. Tafakkurning yorqin yulduzi // Ma'rifat. – T.: 2005-yil 27-avgust.
5. Jo'raboyev O. Navoiy ehtirom ko'rguzgan ayol // Hurriyat. – T.: 2003-yil 14-may.
6. Boltayev M. Dunyoni anglagan ko'ngil // Saodat. – T.: 1993. № 8. 7-b.

Internet

1. www.edu.uz
2. www.yahoo.com
3. www.referat.ru

Mustaqil ish sarvarag'ini yozish

Talaba izlanishining baholash mezonini uning mustaqil ish sarvarag'ini (ustunini) to'ldirishida namoyon bo'ladi. Shuning uchun har qanday sharoitda ham kurs ishi, mustaqil ish, diplom ishi bo'lishidan qat'iy nazar, uni belgilangan me'yorlarda bajarish talab etiladi.

Mustaqil ish sarvarag'ida ish bajarilayotgan tashkilot nomi, mustaqil ish yozuvchining ismi, familiyasi, mavzu, mustaqil ishni qabul qilgan shaxsning ilmiy darajasi, unvoni, ismi, familiyasi, shahar, yil yozilgan bo'lishi kerak.

Mustaqil ish sarvarag'ining matn oxirida nuqta qo'yilmaydi.

Talaba mustaqil ish sarvarag'ini estetik qiziqishi, tafakkuridan kelib chiqib bezatishi mumkin.

Quyida mustaqil ish sarvarag'ini yozish namunalari ko'rsatilgan.

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIV VA O‘RTA MAXSUS TA‘LIM VAZIRLIGI

NAMANGAN DAVLAT UNIVERSITETI

“DEMOKRATIK JAMIYAT QURISH NAZARIYASI VA
AMALIYOTI, FALSAFA” KAFEDRASI

FALSAFA FANIDAN

FALSAFADA INSON MUAMMOSI

mavzusida yozilgan

MUSTAQIL ISH

Bajardi:

BTSTI yo‘nalishi II kurs
201-guruhi talabasi M.Karimova

Qabul qildi:

f.f.n., dots. Z.Is‘hoqova

NamDU

2014

22

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIV VA O‘RTA MAXSUS TA‘LIM VAZIRLIGI**

NAMANGAN DAVLAT UNIVERSITETI

**“DEMOKRATIK JAMIYAT QURISH NAZARIYASI VA
AMALIYOTI, FALSAFA” KAFEDRASI**

FALSAFA FANIDAN

**MAVZU: FALSAFADA ONG VA
RUHIYAT MUAMMOSI**

MUSTAQIL ISH

**Bajardi: Milliy g‘oya, ma‘naviyat asoslari yo‘nalishi
II kurs 203-guruhi talabasi A.Muhiddinov**

Qabul qildi: f.f.n., dots. Z.Is‘hoqova

NamDU

2014

23

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIV VA O'RTA MAXSUS TA'LIM VAZIRLIGI

NAMANGAN DAVLAT UNIVERSITETI

“DEMOKRATIK JAMIYAT QURISH NAZARIYASI VA
AMALIYOTI, FALSAFA” KAFEDRASI

“FALSAFA” FANIDAN

**“I.A.Karimovning “Yuksak
ma'naviyat – yengilmas kuch”
asarining falsafiy mohiyati”
mavzusida**

MUSTAQIL ISH

Bajardi: Tarix yo'nalishi II kurs
202-guruhi talabasi G.Aliyeva

Qabul qildi: f.f.n., dots. Z.Is'hoqova

NamDU

2014

24

Mustaqil ishni rasmiylashtirish

Ilmiy rahbarga taqdim etiladigan mustaqil ish kompyuterda 12-shrift, 1,5 interval oralig'ida A4 shaklidagi qog'ozning bir tomonida chapdan – 2,5 sm, o'ngdan – 1,5 sm, yuqori va pastidan – 2 sm dan kam bo'lmagan hoshiya qoldirilgan holda terilishi talab etiladi. Matn sahifalari tartib raqamlariga ega bo'lishi lozim. Tartib raqamlari bir varaqdan ikkinchi varaqqa o'tadigan va uchinchi betdan boshlanishi (birinchi va ikkinchi varaq – bu titul varag'i va ish rejasi bo'lib, nomerlanmaydi) lozim bo'ladi. Varaq tartib raqami yuqoriga o'rtadan yoki o'ng tomonga qo'yiladi.

Mustaqil ish hajmi 16 – 20 betdan oshmasligi lozim. Mustaqil ish quyidagilardan tashkil topadi:

- a) har bir savol, savolcha (qism) varag'i tartib raqami ko'rsatilgan ish rejasi;
- b) kirish (tartib raqami qo'yilmaydi);
- c) manbalarga havolalar keltirilgan savol va savolchalarga (qismlarga) bo'lingan matn ifodasi;
- d) xulosa (tartib raqami qo'yilmaydi);
- e) foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati;
- f) jadval, diagramma, grafik, rasm va chizmalardan tashkil topgan ilovalar.

Mustaqil ishni baholash

Mustaqil ish 100 balli tizimda ilmiy rahbar tomonidan baholanadi va 5-balli bilimni baholash quyidagicha amalga oshiriladi:

86 – 100 ball – “a'lo”

70 – 85 ball – “yaxshi”

51 – 69 ball – “o'rta”

51 balldan past – “qoniqarsiz”

Mustaqil ishni baholashda quyidagi shartli ko'rsatkich va baholash mezonlari qo'llaniladi:

Baholash ko'rsatkichlari	Mustaqil ishni baholash mezonlari
<p>1.1. Mustaqil ishning matn yangiligi</p> <p>Maksimal baho – 20 ball</p>	<ul style="list-style-type: none"> - muammo va mavzu dolzarbligi; - muammo qo'yilishi yangililigi va mustaqilligi, muammo tahlili uchun tanlangan yangi jihatlar shakllantirilishi; - muallifning ilmiy layoqati, mavzu yuzasidan mulohaza yuritishdagi mustaqilligi
<p>1.2. Muammo mohiyatini ochib berilishi darajasi</p> <p>Maksimal baho – 30 ball</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Mustaqil ish rejasining mavzuga mosligi; - mavzu mazmunining mustaqil ish mavzusi va rejasiga mos kelishi; - muammo asosiy tushunchalarining to'liqligi va ochib berilishi doirasi; - materiallar bilan ishlash uslub va usullari asoslanganligi; - adabiyot bilan ishlash mahorati, materiallarni tizimlash va tartiblashtirish; - qarab chiqilayotgan masala bo'yicha har xil qarashlarni umumlashtirish, solishtirish bo'yicha ko'nikma, asosiy mulohaza va xulosalarni dalillash
<p>1.3. Manbalar tanlash asoslanganligi</p> <p>Maksimal baho – 20 ball</p>	<ul style="list-style-type: none"> - muammo bo'yicha adabiy manbalarni doirasi, ulardan foydalanish to'liqlik darajasi; - muammo bo'yicha eng yangi manbani jalb etish (jurnalda chop etilgan, ilmiy ishlar to'plamlari va b.)
<p>1.4. Rasmiylashtirish qoidalariga amal qilinganligi</p> <p>Maksimal baho – 15 ball</p>	<ul style="list-style-type: none"> - foydalanilgan adabiyotlarga to'g'ri havola qo'yish; - ifoda to'g'riligi va dizayni; - muammo atamalari va tushunchalar apparatidan samarali foydalanish; - referat hajmiga qat'iy rioya qilinishi; - rasmiylashtirish madaniyati: xat boshilarni ajratish
<p>1.5. Ravonlik, savodlilik</p> <p>Maksimal baho – 15 ball</p>	<ul style="list-style-type: none"> - orfografik va sintaktik xatoliklar bo'lmasligi, stilistik tafovutlar yo'qligi; - xatoliklar, qisqartirilgan so'zlar, umumiy qabul qilinganidan tashqari, bo'lmasligi; - nutq ravonligi, mavzuning mohiyatini anglanganlik darajasi

“Falsafa” fanidan ishchi o‘quv dasturi bajarilishining kalendar tematik rejasi

t/r	Modul va mavzu nomlari	Mashg'ulot turi	Ajratilgan vaqt	Talaba mustaqil ishi mazmuni va mazmuni	Hisobot shakli	Bajarilishi haqida ma'lumot		O'qituvchi imzosi
						Soat	Sana	
I modul								
1	Falsafaning predmeti va asosiy mavzulari. Falsafiy dunyoqarash	Ma'ruza	2	Dunyoqarash tushunchasi	Mustaqil ish	2		
2.	Falsafaga kirish. Falsafa fanining bahs mavzulari, jamiyatdagi o'rni, asosiy vazifalari	seminar	2	Falsafada vorislik va yangilanish dialektikasi	mustaqil ish	2		
3.	Falsafaning asosiy yo'nalishlari, fanlar tizimidagi o'rni va vazifalari. Mustaqillik va falsafiy dunyoqarashning yangilanish zaruriyati	ma'ruza	2	Falsafada milliylik va umuminsoniylik tamoyili	test	2		
4.	Falsafa tarixi. Hozirgi zamon jahon falsafasi	seminar	2	Aflotunning falsafiy qarashlari	mustaqil ish			
5.	Markaziy Osiyodagi falsafiy fikrlar va uning jahon madaniyatida tutgan o'rni	ma'ruza	2	Tasavvuf falsafasi	ijodiy ish	2		
6.	Olam va odam: falsafiy talqin. Tabiat falsafasi	seminar	2	Falsafiy qonunlar	ko'rgazmali qurol tayyorlash	2		
7.	O'rta asrlar va yangi davr Ovropadagi falsafiy fikrlar	ma'ruza	2	Axloq va dinning o'zaro munosabati	mustaqil ish	2		
8.	Borliq falsafasi. Borliqning atributlari	seminar	2	Harakat va uning shakllari	ijodiy ish	2		

II modul							
9.	Olam va odam: falsafiy talqin. Tabiat falsafasi	ma'ruza	2	Hozirgi zamon falsafasi	mustaqil ish	2	
10.	Falsafada usul va uslub muammosi. Falsafiy qonun va kategoriyalar	seminar	2	Falsafiy kategoriyalar	test	2	
11.	Borliq falsafasi	ma'ruza	2	Taraqqiyot falsafasi	ilmiy maqola tayyor- lash	2	
12.	Ong va ruhiyat. Bilish falsafasi	seminar	2	Ong va ruhiyat	mustaqil ish	2	
13.	Falsafiy qonun va kategoriyalar	ma'ruza	2	Falsafada hayot tushunchasi	ijodiy ish	2	
14.	Falsafada inson muammosi	seminar	2	Insonning ruhi va tanasi mushtarakligi	mustaqil ish	2	
15.	Bilish falsafasi	ma'ruza	2	Bilishning shakllari	ilmiy maqola tayyor- lash		
16.	Ijtimoiy falsafa. Qadriyatlar falsafasi (aksiologiya)	seminar	2	Ma'naviyat falsafasi	ijodiy ish	2	
17.	Inson falsafasi (antropologiya)	ma'ruza	2	Fan va din: munosabatlar dialektikasi	mustaqil ish	2	
18.	Umumbashariy muammolar falsafasi	seminar	2	Globalashuv- ning yoshlar hayotiga ta'siri	slaydli mustaqil ish		
	Jami		66				
	Ma'ruza		18				
	Seminar		18				
	Mustaqil ish		30			30	

“Falsafa” fanidan mustaqil ish mavzulari uchun rejalar hamda foydalaniladigan manba va adabiyotlar ro‘yxati namunasi

Mavzu. Dunyoqarash tushunchasi

Kirish

1. Dunyoqarash tushunchasi va uning mohiyati
2. Dunyoqarash turlari
3. Falsafiy dunyoqarash
4. Mustaqillik va falsafiy dunyoqarashning yangilanish zarurati
5. Yoshlar ongida yangicha dunyoqarashni shakllantirish vazifalari

Xulosa

Adabiyotlar

1. Karimov I. Ilmu fan mamlakat taraqqiyotiga xizmat qilsin / Bizdan ozod va obod Vatan qolsin. T. 2. – T.: O‘zbekiston, 1996.
2. Karimov I. Yangicha fikrlash va ishlash – davr talabi. T. 5. – T.: O‘zbekiston, 1997.
3. Karimov I. Buyuk kelajak sari. – T.: O‘zbekiston, 1998.
4. Karimov I. Tarixiy xotirasiz kelajak yo‘q. – T. Sharq, 1998.
5. Karimov I. Yuksak ma’naviyat – yengilmas kuch. – T.: Ma’naviyat, 2008.
6. Barkamol avlod orzusi. indagi ichindadir. – T.: Mehnat, 2001.
8. Skirbekk G., Nils G. Falsafa tarixi. – T.: Sharq, 2004.
9. Tohir Malik. Iymonlashish umidi. – T.: Yangi asr avlodi, 2004.
10. Falsafa. Akademik E. Yusupov tahriri ostida. – T.: O‘qituvchi, 1998.
11. Falsafa. Qomusiy lug‘at. – T.: Sharq, 1999.
12. Falsafa. Ma’ruzalar matni. – T.: O‘AJBNT, 2000.
13. G‘arb falsafasi. – T.: Sharq, 2004.

Mavzu. Falsafada milliylik va umuminsoniylik tamoyili

Kirish

1. Falsafada milliylik va umuminsoniylik
 2. Jahon falsafasi taraqqiyotida milliy falsafiy maktablarning o'рни
 3. Islom Karimov – istiqlol falsafasining asoschisi
 4. O'zbek falsafasida milliylik va umuminsoniylik tamoyillarining uyg'unligi
- Xulosa

Adabiyotlar

1. Karimov I. Ilmu fan mamlakat taraqqiyotiga xizmat qilsin / Bizdan ozod va obod Vatan qolsin. T. 2. – T.: O'zbekiston, 1996.
2. Karimov I. Yuksak malakali mutaxassislar – taraqqiyot omili / Bunyodkorlik yo'lidan. T. 4. – T.: O'zbekiston, 1996.
3. Karimov I. Yangicha fikrlash va ishlash – davr talabi. T. 5. – T.: O'zbekiston, 1997.
4. Karimov I. Ozod va obod Vatan, erkin va farovon hayot – pirovard maqsadimiz. T. 8. – T.: O'zbekiston, 2000.
5. Karimov I. Biz tanlagan yo'l – demokratik taraqqiyot va ma'rifiy dunyo bilan hamkorlik yo'li. T. 11. – T.: O'zbekiston, 2003.
6. Vatan saodati. – T.: Sharq, 1998.
7. Komilov N. Najmiddin Kubro. – T.: Abdulla Qodiriy nomidagi xalq merosi nashriyoti, 1995.
8. Iskandarov B. Tasavvuf falsafasi. – T.: 1995.
9. Ma'naviyat yulduzlari. – T.: A.Qodiriy nomidagi xalq merosi nashriyoti, 1999.
10. Abu Nasr Forobiy. Fozil odamlar shahri. – T.: Ibn Sino, 1997.
11. Yo'ldoshev S. Antik falsafa. – T.: 1999.
12. Mo'minov I. O'zbekistonda tabiiy-ilmiy va ijtimoiy-falsafiy tafakkur tarixidan lavhalar. – T.: Fan, 1998.

Mavzu. Tasavvuf falsafasi

Kirish

1. Tasavvuf tushunchasi. Tasavvufning axloq falsafasi sifatidagi mohiyati

2. Tasavvufning g'oyaviy-ma'naviy ildizlari va asosiy oqimlari

3. Tariqatlar va ularning inson ma'naviy kamolotidagi ahamiyati

4. Tasavvuf ta'limotida komil inson muammosi

5. Tasavvuf ta'limotini o'rganishning zaruriyati va ahamiyati

Xulosa

Adabiyotlar

1. Karimov I. Olloh qalbimizda, yuragimizda. – T.: O'zbekiston, 1999.

2. Karimov I. Yuksak ma'naviyat – yengilmas kuch. – T.: Ma'naviyat, 2008.

3. Iskandarov S. Tasavvuf falsafasi. – T.: O'zMU nashriyoti, 2000.

4. Karimov E. Xoja Ahror hayoti va faoliyati / Mas'ul muharrir: D.A.Alimova. – T.: Ma'naviyat, 2003.

5. Kattayev K. Mahdumi A'zam va Dahbed. Risola. – Samarqand.: 1994.

6. Komilov N. Tasavvuf yoxud komil inson axloqi. Birinchi kitob. – T.: Yozuvchi, 1996.

7. Komilov N. Tasavvuf. Ikkinchi kitob. Tavhid asrori. – T.: O'zbekiston va G'afur G'ulom nomidagi adabiyot va san'at nashriyoti, 1999.

8. Ma'naviyat yulduzlari / To'plovchi va mas'ul muharrir M.M.Xayrullayev. – T.: Abdulla Qodiriy nomidagi xalq merosi nashriyoti, 2001.

9. Mahmud As'ad Jo'shon. Tasavvuf va nafs tarbiyasi / Tarjimon: Nodirxon Hasan. – T.: Cho'lpon, 2000.

10. Usmon Turar. Tasavvuf tarixi / Tarjimon Nodirxon Hasan. Soʻzboshi muallifi va masʼul muharrir: Sayfiddin Rafiʼddin. – T.: Istiqlol, 1999.

11. Husayn Voiz Koshifiy. Futuvvatnomai sultoniy yoxud javonmardlik tariqati / Fors-tojik tilidan N.Komilov tarjimasi. – T.: 1994.

Mavzu. Taraqqiyot falsafasi

Kirish

1. Falsafiy qonunlar va ularning oʻziga xos xususiyatlari. Tabiiy, ilmiy va ijtimoiy taraqqiyot

2. Taraqqiyot haqidagi nazariya, usul va konsepsiyalar

3. Taraqqiyotning tadrijiy oʻzgarish uslubi

4. Mustaqillik va jamiyatning tadrijiy taraqqiyoti

5. Oʻzbekistonning oʻz istiqloq va taraqqiyot yoʻli

Xulosa

Adabiyotlar

1. Karimov I. Milliy istiqloq mafkurasi – xalq eʼtiqodi va buyuk kelajakka ishonchdir // “Fidokor” gazetasi muxbiri savollariga javoblar. – T.: Oʻzbekiston, 2000.

2. Karimov I. Oʻzbek xalqi hech qachon, hech kimga qaram boʻlmaydi. T. 13. – T.: Oʻzbekiston, 2005.

3. Karimov I. Biz tanlagan yoʻl – demokratik taraqqiyot va maʼrifiy dunyo bilan hamkorlik yoʻli. T. 11. – T.: Oʻzbekiston, 2003.

4. Karimov I.A. Tarixiy xotirasiz kelajak yoʻq. – T.: Oʻzbekiston, 1998.

5. Vatan saodati. – T.: Sharq, 1998.

6. Jaloliddin Rumiy. Ichindagi ichindadir. – T.: Mehnat, 2001.

7. Moʻminov I. Oʻzbekistonda tabiiy-ilmiy va ijtimoiy-falsafiy tafakkur tarixidan lavhalar. – T.: Fan, 1998.

8. Falsafa. Maʼruzalar matni. – T.: OʻAJBNT, 2000.

9. Falsafa / Akademik E. Yusupov tahriri ostida. – T.: Oʻqituvchi, 1998.

10. Shermuhamedov S. Falsafa va ijtimoiy taraqqiyot. – T.: Fan, 2005.

11. Ergashev I. Taraqqiyot falsafasi. – T.: Akademiya, 2000.

12. Ergashev I. Siyosat falsafasi. – T.: Akademiya, 2004.

Mavzu. Axloq va dinning o‘zaro munosabati

Kirish

1. Axloq falsafasi

2. Din falsafasi

3. Axloqiy tamoyil va me‘yorlarning diniy qonun-qoidalar bilan mushtarakligi

4. I. Karimov asarlarida islom dini va islomiy qadriyatlar, milliy an‘analar kabi masalalarning yoritilishi

5. Milliy mustaqillikni mustahkamlash jarayonida axloq va dinning jamiyat ijtimoiy-ma‘naviy hayotidagi o‘rni

Xulosa

Adabiyotlar

1. Karimov I. Olloh qalbigizda, yuragimizda. – T.: O‘zbekiston, 1999.

2. Karimov I. Ozod va obod Vatan, erkin va farovon hayot – pirovard maqsadimiz. T. 8. – T.: O‘zbekiston, 2000.

3. Ahli sunnat val jamoat aqoidi. Muhammad Zohid Qutqu ibn Ibrohim al-Bursaviy / Mirzo Kenjabek tarjimasi. – T.: Movaroun-nahr, 1999.

4. Komilov N. Tasavvuf yohud komil inson axloqi. Birinchi kitob. – T.: Yozuvchi, 1996.

5. Qur’oni Karim. O‘zbekcha izohli tarjima / Tarjima va izohlar muallifi Alouddin Mansur. – T.: Cho‘lpon, 1992.

6. Imom Ismoil al-Buxoriy. Al-adab al-mufrad / Tarjimon, muqaddima va izohlar mual. Shamsuddin Boboxonov. – T.: O‘zbekiston, 1990.

7. Islom. Ensiklopediya / Zuhridin Husniddinov tahriri ostida. – T.: 2004.
8. Po‘latov H. O‘zbek mafkurasi. – T.: 1991.
9. Shayx Muhammad Sodiq Muhammad Yusuf. Tasavvuf haqida tasavvur. – T.: Movarounnahr, 2004.
10. Falsafa. Ensiklopediya. – T.: O‘zME, 2004.

Mavzu. Falsafada hayot tushunchasi

Kirish

1. Hayot nima?
 2. Borliq va yo‘qlik, mavjudlik, moddiylik va ruhiylik tushunchalari
 3. Hayot haqidagi tarixiy konsepsiyalar. Mikro dunyo, makro dunyo, megadunyo
 4. Abadiylik, azaliylik, mangulik, o‘tkinchilik, tug‘ilish va o‘lim
 5. Hozirgi zamon jahon falsafasida hayot haqidagi qarashlarning rang-barangligi va turli talqinlari
- Xulosa

Adabiyotlar

1. Karimov I. Yangicha fikrlash va ishlash – davr talabi. T. 5. – T.: O‘zbekiston, 1997.
2. Karimov I. O‘zbekiston XXI asr bo‘sag‘asida: xavfsizlikka tahdid, barqarorlik shartlari va taraqqiyot kafolatlari / Xavfsizlik va barqaror taraqqiyot yo‘lida. T. 6. – T.: O‘zbekiston, 1998.
3. Kaykovus. Qobusnoma. – T.: Istiqlol, 1994.
4. Oripov M. Falsafa – insonni bilish ilmi // Tafakkur. – Toshkent. № 2, 1996. 22 – 27-betlar.
5. Skirbekk G., Gil ye N. Falsafa tarixi. – T.: Sharq, 2002.
6. Timoti Uinter. Mutaassiblik balosi // Tafakkur. – Toshkent. № 1, 2004. 88 – 108-betlar.
7. Falsafa. Akademik E.Yusupov tahriri ostida. – T.: Fan, 1999.

8. Falsafa. Ma'ruzalar matni. – T.: O'AJBNT, 2000.
9. Falsafa. Ensiklopedik lug'at. – T.: O'zME, 2004.
10. Shermuhamedov S. Falsafa va ijtimoiy taraqqiyot. – T.: Fan, 2005.
11. Xalq, milliy mafkura va ziyoli mas'uliyati // Tafakkur. – Toshkent. – № 2, 1999. 8 – 35-betlar.

Mavzu. Fan falsafasi

Kirish

1. Fan tarixi
2. Hozirgi zamon fanining umumiy tavsifi
3. Amaliy va nazariy tadqiqot usullari
4. Fanning aksiologik muammolari
5. O'zbekiston mustaqilligi va fan-texnika

Xulosa

Adabiyotlar

1. Karimov I. Ilmu fan mamlakat taraqqiyotiga xizmat qilsin / Bizdan ozod va obod Vatan qolsin. T. 2. – T.: O'zbekiston, 1996.
2. Karimov I. Yuksak malakali mutaxassislar – taraqqiyot omili / Bunyodkorlik yo'lidan. T. 4. – T.: O'zbekiston, 1996.
3. Ergashev I. Taraqqiyot falsafasi. – T.: Akademiya, 2000.
4. Ergashev I., Sharipov B., Jakbarov M. Jamiyatni erkinlashtirish va ma'naviyat. – T.: Akademiya, 2002.
5. Ergashev I. Demokratiya – milliy va umumbashariy qadriyat // Jamiyat va boshqaruv. – Toshkent, 2-son, 2004.
6. Po'latov X. O'zbek mafkurasini // Tafakkur. – Toshkent. – №1, 2, 1991.
7. Xalq, milliy mafkura va ziyoli mas'uliyati // Tafakkur. – Toshkent. № 2, 1999. 8 – 35-betlar.
8. Mirzayev M. Yirtilayotgan niqob // Tafakkur. – Toshkent. 4-son, 2000. 34-39-betlar.

9. Tohir Malik. Imonlanish umidi. – T.: Yangi asr avlodi, 2004.
10. Po‘latov H. O‘zbek mafkurasi. – T.: 1991.
11. Abdurahmonov A, Boydadayev M. Bozorov E. Din va siyosat. Ilmiy uslubiy qo‘llanma. – Namangan.: Namangan nashriyoti, 2001.

Mavzu. Hozirgi zamon falsafasi: vorislik va yangilanish

Kirish

1. Hozirgi zamon jahon falsafasining o‘ziga xos xususiyatlari
2. Pozitivizm. Neopozitivizm. Postpozitivizm
3. Empriokrititsizm. Jamiyat falsafasi
4. Ekzistensializm – “hayot” falsafasi
5. Pragmatizm falsafasi. Fenomenologiya falsafasi va uning nazariy manbalari

Xulosa. Hozirgi zamon jahon falsafasini o‘rganishning ahamiyati

Adabiyotlar

1. Karimov I. Tarixiy xotirasiz kelajak yo‘q / Biz kelajagimizni o‘z qo‘limiz bilan quramiz. T. 7. – T.: O‘zbekiston, 1999.
2. Karimov I. Yuksak ma’naviyat – yengilmas kuch. – T.: 2008.
3. Barkamol avlod – O‘zbekiston taraqqiyotining poydevori. – T.: 1998.
4. Jumaboyev Y. O‘zbekistonda falsafa va axloqiy fikrlar taraqqiyoti tarixidan. – T.: O‘qituvchi, 1997.
5. Nits’she F. Zardusht tavallosi // Tafakkur. 2004. 3-son, 61 – 108-betlar.
6. Sulaymonova F. Sharq va G‘arb. – T.: 1997.
7. To‘xtarov.I. Kopernikona to‘ntarish yoxud Kant kashfiyotining siri // Tafakkur. – Toshkent. 2-son, 2003. 42 – 50-bet.
8. Shomurodov I. “Bema’nilik girdobida yoxud ma’ni va mehr qidirgan odam” // Tafakkur. – Toshkent. 1-son, 2005. 54 – 63-bet.

9. Timote Uinter. Mutaassiblik balosi. Faxriyor tarjimai // Tafakkur. – Toshkent. 2004. 1-son, 88 – 107-bet.

10. Choriev A. Bilishning poydevori (Ekzistensializm falsafasi) // Tafakkur. – Toshkent. 1-son, 2003. 40 – 45-bet.

11. Falsafa tarixi. – T.: Sharq, 2002.

12. Yangi va eng yangi davr G'arbiy Yevropa falsafasi. – T.: Sharq, 2002.

Mavzu. Fan va din: munosabatlar dialektikasi

Kirish

1. Fan tarixi, uning turli sivilizatsiya va davrlardagi taraqqiyoti
2. Fan paydo bo'lishida diniy bilimlarning ahamiyati
3. Dinning insoniyat tarixiy taraqqiyotidagi o'rni
4. Fan va dinning o'zaro munosabatlari: muammo va yechimlar
5. Fanda an'analar va yangilanish tamoyillari
6. Jamiyat hayotida fan va dinning o'rni va ahamiyati

Xulosa

Adabiyotlar

1. Karimov I. Ilmu fan mamlakat taraqqiyotiga xizmat qilsin / Bizdan ozod va obod Vatan qolsin. T. 2. – T.: O'zbekiston, 1996.

2. Karimov I. Yangicha fikrlash va ishlash – davr talabi. T. 5. – T.: O'zbekiston, 1997.

3. Karimov I.A. O'zbekiston XXI asr bo'sag'asida: xavfsizlikka tahdid, barqarorlik shartlari va taraqqiyot kafolatlari. – T.: O'zbekiston, 1997.

4. O'zbekiston Respublikasining «Vijdon erkinligi va diniy tashkilotlar to'g'risida»gi qonuni. – T.: Adolat, 1998.

5. Inson huquqlari. O'quv qo'llanmasi. – T.: O'zbekiston, 1997.

6. Ergashev I. Taraqqiyot falsafasi. – T.: Akademiya, 2000.

7. Ergashev I. Demokratiya – milliy va umumbashariy qadriyat // Jamiyat va boshqaruv, 2-son, 2004.

8. Ogoh bo'laylik. – T.: Akademiya, 1998.
9. Abdulla A'zam. Fan va din: munosabatlar dialektikasi // Tafakkur. – Toshkent. №1, 1999. 20 – 39-betlar.
10. Aflotun. Qonunlar. – T.: Yangi asr avlodi, 2002.
11. Nazarov Q. Aksiologiya: qadriyatlar falsafasi. – T.: Ma'naviyat, 1998.

Mavzu. Harakat va uning shakllari

Kirish

1. Borliqning atributlari
2. Harakat tushunchasi
3. Harakatning asosiy shakllari va ularning o'zaro bog'liqligi
4. Harakat va rivojlanish – borliqning mavjudlik sharti
5. Ijtimoiy harakat

Xulosa

Adabiyotlar

1. Karimov I. Ozod va obod Vatan, erkin va farovon hayot – pirovard maqsadimiz. T. 8. – T.: O'zbekiston, 2000.
2. Karimov I. Vatan ravnaqi uchun har birimiz mas'ulmiz. T.9. – T.: O'zbekiston, 2001.
3. Karimov I. Biz tanlagan yo'l – demokratik taraqqiyot va ma'rifiy dunyo bilan hamkorlik yo'li. T. 11. – T.: O'zbekiston, 2003.
4. Falsafa. Ma'ruzalar matni. – T.: 2000.
5. Qosimov M. Ilohiy sanalar // Tafakkur. 1-son. 1998. 84 – 88-betlar.
6. Jo'rayev T. Qarama-qarshilik emas – monandlik // Tafakkur. – Toshkent. 3- son, 1998. 38 – 44-betlar.
7. Sanginov Saidrasul. Qiyomat – ro'zi mahshar yaqinmi? // Tafakkur. – Toshkent. 2-son, 1997. 40 – 42-betlar.
8. Ibrohim Haqqul. Shayxi Akbar // Tafakkur. – Toshkent. 1-son, 2000, 92 – 102-betlar.

9. Lishevskiy V. Vaqt // Fan va turmush. 2-son 1996. 59 – 65-betlar.

10. Amosovning yurak sirlari. Ruhiyat saboqlari // Tafakkur. – Toshkent. – T.: 2-son, 1996, 59 – 65-betlar.

11. Jannat – insonning botinida. Millat va ma’naviyat // Tafakkur. – Toshkent. 4-son, 1996. 15 – 22 betlar.

Mavzu. Insonning ruhi va tanasi mushtarakligi

Kirish

1. Inson tushunchasi
 2. Inson – falsafaning bosh mavzusi
 3. Insonning qadr-qimmati va mohiyati
 4. Moddiy va ma’naviy barkamollik – inson ruhi va tanasi mushtarakligi mezoni sifatida
 5. Inson mohiyatini falsafiy tahlil etishning ahamiyati
- Xulosa

Adabiyotlar

1. Karimov I. O‘zbekiston: milliy istiqlol, iqtisod, siyosat, mafkura. T. 1. – T.: O‘zbekiston, 1993.
2. Karimov I. Yuksak malakali mutaxassislar – taraqqiyot omili / Bunyodkorlik yo‘lidan. T. 4. – T.: O‘zbekiston, 1996.
3. Karimov I. Yangicha fikrlash va ishlash – davr talabi. T. 5. – T.: O‘zbekiston, 1997.
4. Falsafa. Akademik E. Yusupov tahriri ostida. – T.: Fan, 1999.
5. Falsafa. Ma’ruzalar matni. – T.: O‘AJBNT markazi, 2000.
6. Skirbekk G, Gilye N. Falsafa tarixi. – T.: Sharq, 2002.
7. Kaykovus. Qobusnoma. – T.: Istiqlol, 1994.
8. Alisher Navoiy Lison ut-tayr. – T.: G‘afur G‘ulom nomidagi adabiyot va san’at nashriyoti, 1991.
9. Jakbarov M. Komil inson g‘oyasi: tarixiy – falsafiy tahlil. – T.: 2000.

10. Ibrohim Haqqul. Asrori Halloj. Ruhiyat saboqlari // Tafakkur. – Toshkent. №1, 2005. 92 – 103-betlar.

11. Muhammadilhom Yo‘ldoshev. Komillikning to‘rt jihati // Tafakkur. – Toshkent. №2, 1997. 42 – 49-betlar.

Mavzu. Falsafiy qonunlar

Kirish

1. Qonun va qonuniyat tushunchalari. Falsafiy qonunlarning o‘ziga xos xususiyatlari

2. Ayniyat, ziddiyat, tafovut, qarama-qarshilik tushunchalari. Murosa falsafasi

3. Miqdor va sifat tushunchalari

4. Inkor tushunchasi. Falsafada vorislik va yangilanish tamoyili.

5. Falsafiy qonunlarning istiqloq mafkurasi va komil inson tarbiyasi uchun ahamiyati

Xulosa

Adabiyotlar

1. Karimov I. O‘zbekiston XXI asr bo‘sag‘asida: xavfsizlikka tahdid, barqarorlik shartlari va taraqqiyot kafolatlari. – T.: 1997.

2. Karimov I. Barkamol avlod – O‘zbekiston taraqqiyotining poydevori. – T.: O‘zbekiston, 1997.

3. Bahodir Zokir. Ilm va g‘ayriilm // Tafakkur. – Toshkent, 4-son, 2003, 12 – 22-betlar.

4. Jo‘raev T. Qarama-qarshilik emas monandlik // Tafakkur. – Toshkent, 3-son, 1998, 38 – 44-betlar.

5. Rahimov I. Murosa falsafasi // Tafakkur. – Toshkent, 2-son, 1996, 16 – 22-betlar.

6. Falsafa. E. Yusupov tahriri ostida. – T.: Sharq, 1999.

7. Falsafa. Ma‘ruzalar matni. – T.: 2000.

8. Falsafa. Ma‘ruzalar matni. – T.: O‘AJBNT, 2000.

9. Falsafa. Akademik E.Yusupov tahriri ostida.– T.: O‘qituvchi, 1998.

10. Falsafa. Qomusiy lug‘at. – T.: Sharq, 2004.

Mavzu. Falsafiy kategoriyalar

Kirish

1. Alohidalik, xususiyluk va umumiylik kategoriyalari, ularning mohiyati

2. Butun, bo‘lak, sistema, struktura, element kategoriyalari, ularning olam tuzilishining namoyon bo‘lish shakllari sifatidagi o‘rni

3. Mohiyat va hodisa kategoriyasi, uning tabiat va jamiyatda namoyon bo‘lishi

4. Mazmun va shakl kategoriyasi, uning inson hayotida namoyon bo‘lishi

5. Sabab va oqibat kategoriyasi, sababiy bog‘lanishlar.

6. Zaruriyat va tasodif kategoriyasi, ularning bir-birini taqozo etishi

7. Imkoniyat va voqelik kategoriyasi, uning mohiyati va mazmuni. Mustaqilligimizni mustahkamlashda imkoniyat va voqelikning mushtarak jihatlari

Xulosa

Adabiyotlar

1. Karimov I. O‘zbekiston XXI asr bo‘lag‘asida: xavfsizlikka tahdid, barqarorlik shartlari va taraqqiyot kafolatlari. – T.: O‘zbekiston, 1997.

2. Karimov I. Barkamol avlod – O‘zbekiston taraqqiyotining poydevori. – T.: O‘zbekiston, 1997.

3. Karimov I. Tarixiy xotirasiz kelajak yo‘q. – T.: O‘zbekiston, 1998.

4. Karimov I. Ma‘naviy yuksalish yo‘lida. – T.: O‘zbekiston, 1999

5. Karimov I. Donishmand xalqimizning mustahkam irodasiga ishonaman. Fidokor gazetasi muxbiri savollariga javoblar. Fidokor, 2000-yil 8-iyun.

6. Falsafa. E. Yusupov tahriri ostida. – T.: Sharq, 1999.

7. Falsafa. Ma’ruzalar matni. – T.: 2000.

8. Skirbekk G., Gilye N. Falsafa tarixi. – T.: Sharq, 2002.

Mavzu. Falsafada vorislik va yangilanish dialektikasi

Kirish

1. Inkor tushunchasi

2. Inkorni inkor dialektikasi

3. Vorislik eskining inkori va yangilikning shakllari sifatida

4. Yangisini qurmasdan – eskisini buzmaslik tamoyili

5. Vorislik va yangilanishning mustaqillikni mustahkamlashdagi o‘rni va ahamiyati

Xulosa

Adabiyotlar

1. Karimov I. O‘zbekiston XXI asrga intilmoqda. – T.: O‘zbekiston, 1999.

2. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining farmoni. «Respublika Ma’naviyat va ma’rifat Kengashini qo‘llab-quvvatlash to‘g‘risida. Xalq so‘zi. 1999-yil 9-sentabr.

3. O‘zbekiston Respublikasining «Vijdon erkinligi va diniy tashkilotlar to‘g‘risida»gi qonuni. – T.: Adolat, 1998.

4. Abu Rayhon Beruniy. Qadimgi xalqlardan qolgan yodgorliklar / Tanlangan asarlar. T. 1. – T.: Fan, 1968.

5. Abdulla A‘zam. Fan va din: munosabatlar dialektikasi // Tafakkur. – Toshkent, №1, 1999. 20 – 39-betlar.

6. Bahodir Zokir. Ilm va g‘ayriilm // Tafakkur. – Toshkent, №4, 2003. 12 – 22-betlar.

7. Komilov N. Tafakkur karvonlari. – T.: Ma’naviyat, 1999.

8. Skirbekk G., Gilye N. Falsafa tarixi. – T.: Sharq, 2002.
9. Xalq, milliy mafkura va ziyoli mas'uliyati // Tafakkur. – Toshkent, №2, 1999. 8 – 35-betlar.
10. Yangi va eng yangi davr G'arbiy Yevropa falsafasi. – T.: Sharq, 2002.
11. Ergashev I. Taraqqiyot falsafasi. – T.: Akademiya, 2000.
12. Erkayev A. Ma'naviyat – millat nishoni. – T.: Ma'naviyat, 1998.

Mavzu. Ilmiy bilish usullari

Kirish

1. Ilmiy bilishning mohiyati va uslublari
2. Metod, nazariya, metodologiya tushunchalari
3. Umumiy va xususiy ilmiy uslublar
4. Bilishda hissiylik va mantiqiylik dialektikasi
5. Amaliy va nazariy tadqiqotning uslublari va vositalari

Xulosa

Adabiyotlar

1. Karimov I. O'zbekiston XXI asrga intilmoqda. – T.: O'zbekiston, 1999.
2. Karimov I. Ma'naviy yuksalish yo'lida. – T.: O'zbekiston, 1999
3. Karimov I. Vatan ravnaqi uchun har birimiz mas'ulmiz. T. 9. – T.: O'zbekiston, 2001.
4. Jumaboyev Y. O'zbekistonda falsafa va axloqiy fikrlar taraqqiyoti tarixidan. – T.: O'qituvchi, 1997.
5. Inomjon Rahimov. Murosa falsafasi // Tafakkur. – Toshkent, 2-son, 1996. 16 – 22-betlar.
6. Yo'ldoshev S. Antik falsafa. – T.: 1999.
7. Kaykovus. Qobusnoma / Fors tilidan Muhammad Rizo Oga'iy tarjimasini. – T.: Istiqolol, 1994.

8. Komil inson haqida to'rt risola / Fors-tojik tilidan Najmiddin Komilov tarjimasi. – T.: Ma'naviyat, 1997.

9. Yangi va eng yangi davr G'arbiy Yevropa falsafasi. – T.: Sharq, 2002

10. Skirbekk G., Gilye N. Falsafa tarixi. – T.: Sharq, 2002.

11. Falsafa. Ma'ruzalar matni. – T.: O'AJBNT, 2000.

12. Farididdin Attor. Ilohiynoma. – T.: Yozuvchi, 1994.

13. Mahmud As'ad Jo'shon. Tasavvuf va nafs tarbiyasi. – T.: 2000.

Mavzu. Haqiqat tushunchasi

Kirish

1. Inson bilishining asosiy bosqichlari

2. Bilishning asosiy maqsadi – haqiqatga erishish ekanligi

3. Haqiqatning turlari

4. Haqiqat mezonlari

5. Bilish va haqiqat muammosini o'rganishning zarurati

Xulosa

Adabiyotlar

1. Karimov I. O'zbekiston: milliy istiqloq, iqtisod, siyosat, mafkura. T. 1. – T.: O'zbekiston, 1993.

2. Karimov I. Yuksak malakali mutaxassislar – taraqqiyot omili / Bunyodkorlik yo'lidan. T. 4. – T.: O'zbekiston, 1996.

3. Karimov I. O'zbekiston XXI asrga intilmoqda. – T.: O'zbekiston, 1999.

4. Karimov I. Donishmand xalqimizning mustahkam irodasiga ishonaman. Fidokor gazetasi muxbiri savollariga javoblar. Fidokor gazetasi. 2000-yil 8-iyun.

5. Karimov I.A. Ma'naviy yuksalish yo'lida. – T.: 1999.

6. Inomjon Rahimov. Murosa falsafasi // Tafakkur. – Toshkent, 2-son, 1996. 16 – 22-betlar.

7. Yangi va eng yangi davr G'arbiy Yevropa falsafasi. – T.: Sharq, 2002.
8. Skirbekk G., Gilye N. Falsafa tarixi. – T.: Sharq, 2002.
9. Zayniddin Isomuhammad. Ruhiyat – inson siyratining asosi // Muloqot. – Toshkent, 2-son, 2004. 46 – 49-betlar.
10. Falsafa. Ma'ruzalar matni. – T.: O'AJBNT, 2000.
11. Falsafa. Akademik E.Yusupov tahriri ostida. – T.: O'qituvchi, 1998.
12. Falsafa. Qomusiy lug'at. – T.: Sharq, 2004.

Mavzu. Komil inson muammosi

Kirish

1. Insonning tabiati va mohiyati. Insonning ma'naviy-ruhiy olami
 2. Inson qadri va erkinliklari
 3. Ma'naviy barkamol inson va uning sharqona ta'rifi
 4. Aziziddin Nasafiyning komil inson konsepsiyasi
 5. Komil inson – ma'naviyat taraqqiyotining mezoni sifatida
- Xulosa

Adabiyotlar

1. Abu Nasr Forobiy. Fozil odamlar shahri. – T.: Ibn Sino, 1997.
2. Alisher Navoiy. Lison-ut tayr. – T.: G'afur G'ulom nomidagi adabiyot va san'at nashriyoti, 1991.
3. Aflotun. Qonunlar. – T.: Yangi asr avlodi, 2002.
4. Barkamol avlod orzusi. – T: Sharq, 1998.
5. Imom Ismoil al-Buxoriy. Al-adab al-mufrad / Tarjimon, muqaddima va izohlar muall. Sh. Boboxonov. – T.: O'zbekiston, 1990.
6. Jakbarov M. Komil inson g'oyasi: tarixiy-falsafiy tahlil. – T.: Abu Ali ibn Sino, 2000.
7. Yo'ldoshev M. Komillikning to'rt jihati // Tafakkur. – Toshkent, №2, 1997. 42 – 49-betlar.

8. Komilov N. Tasavvuf. Ikkinchi kitob. Tavhid asrori. – T.: Gʻafur Gʻulom nomidagi adabiyot va sanʼat hamda Oʻzbekiston nashriyotlari, 1999.

9. Oripov M. Falsafa – insonni bilish ilmi // Tafakkur. – Toshkent, – № 2, 1996. 22 – 27-betlar.

10. Skirbekk G, Gilye N. Falsafa tarixi. – T.: Sharq, 2002.

11. Tohir Malik. Imonlanish umidi. – T.: Yangi asr avlodi, 2004.

12. Falsafa. Maʼruzalar matni. – T.: OʻAJBNT, 2000.

Mavzu. Taraqqiyotning oʻzbek modeli

Kirish

1. Taraqqiyot toʻgʻrisidagi turli nazariya, qarashlar, usul va konsepsiyalar

2. Tarixiy rivojlanish, ijtimoiy taraqqiyot va falsafiy tafakkur uygʻunligi

3. Tabiiy, ijtimoiy, ilmiy taraqqiyot

4. Mustaqillik va jamiyatning tadrijiy taraqqiyoti

5. I.Karimovning taraqqiyotning oʻzbek modeli konsepsiyasi va uning kelajagi buyuk davlat qurishdagi ahamiyati

Xulosa

Adabiyotlar

1. Karimov I. Yuksak malakali mutaxassislar – taraqqiyot omili / Bunyodkorlik yoʻlidan. T. 4. – T.: Oʻzbekiston, 1996.

2. Karimov I. Yangicha fikrlash va ishlash – davr talabi. T. 5. – T.: Oʻzbekiston, 1997.

3. Karimov I. Oʻzbekiston XXI asrga intilmoqda. – T.: Oʻzbekiston, 1999.

4. Karimov I.A. Donishmand xalqimizning mustahkam irodasi-ga ishonaman. Fidokor gazetasi muxbiri savollariga javoblar. – Fidokor gazetasi. 2000-yil 8-iyun.

5. Karimov I. O'zbekiston XXI asr bo'sag'asida: xavfsizlikka tahdid, barqarorlik shartlari va taraqqiyot kafolatlari. – T.: O'zbekiston, 1997.

6. Karimov I.A. Ma'naviy yuksalish yo'lida. – T.: O'zbekiston, 1999.

7. Karimov I. Yuksak ma'naviyat – engilmas kuch. – T.: Ma'naviyat, 2008.

8. Inomjon Rahimov. Murosa falsafasi // Tafakkur. – Toshkent: – Sharq, 2-son, 1996. 16 – 22-betlar.

9. Yangi va eng yangi davr G'arbiy Yevropa falsafasi. – T.: Sharq, 2002.

10. Skirbekk G., Gilye N. Falsafa tarixi. – T.: Sharq, 2002.

11. Falsafa. Ma'ruzalar matni. – T.: O'AJBNT, 2000.

Mavzu. Ma'naviyat falsafasi

Kirish

1. Ma'naviyat tushunchasi
2. Ma'naviyatning insoniy qadriyatlar tizimidagi o'rni
3. Ma'naviy meros va hozirgi zamon
4. Ma'naviyatda milliylik va umuminsoniylik
5. Ma'naviy yangilanish jarayonida yosh avlodni ma'naviy yetuk inson qilib tarbiyalash muammolari

Xulosa

Adabiyotlar

1. Karimov I. O'zbekiston: milliy istiqlol, iqtisod, siyosat, mafkura. T. 1. – T.: O'zbekiston, 1993.

2. Karimov I. Tarixiy xotirasiz kelajak yo'q / Biz kelajagimizni o'z qo'limiz bilan quramiz. T. 7. – T.: O'zbekiston, 1999.

3. Karimov I. Yangicha fikrlash va ishlash davr talabi. – T.: O'zbekiston, 1999.

4. Karimov I. O'zbek xalqi hech qachon, hech kimga qaram bo'lmaydi. T. 13. – T.: O'zbekiston, 2005.

5. Karimov I. Yuksak ma'naviyat – yengilmas kuch. – T.: Ma'naviyat, 2008.
6. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining farmoni. «Respublika Ma'naviyat va ma'rifat Kengashini qo'llab-quvvatlash to'g'risida. Xalq so'zi. 1999-yil 9-sentabr.
7. Alisher Navoiy Lison ut-tayr. – T.: G'afur G'ulom nomidagi adabiyot va san'at nashriyoti, 1991.
8. Jakbarov M. Komil inson g'oyasi: tarixiy-falsafiy tahlil. – T.: Abu Ali ibn Sino, 2000.
9. Kaykovus. Qobusnoma. – T.: Istiqlol, 1994.
10. Po'latov X. O'zbek mafkurasi // Tafakkur. – Toshkent, №1 – 2, 1991.
11. Erkayev A. Ma'naviyat – millat nishoni. – T.: Ma'naviyat, 1998.

Mavzu. Qadriyatlar falsafasi

Kirish

1. Qadriyat tushunchasi
 2. Qadrlash va baho, ularning o'zaro aloqasi
 3. Milliy va umuminsoniy qadriyatlar
 4. Istiqlol va qadriyat
 5. Yoshlar kamoloti va ta'lim-tarbiya jarayonida qadrlash tamoyillarini to'g'ri shakllantirish muammolari va yechimlari
- Xulosa**

Adabiyotlar

1. Karimov I. O'zbekiston XXI asrga intilmoqda. – T.: O'zbekiston, 1999.
2. Karimov I. Ozod va obod Vatan, erkin va farovon hayot – pirovard maqsadimiz. T. 8. – T.: O'zbekiston, 2000.
3. Karimov I. Vatan ravnaqi uchun har birimiz mas'ulmiz. – T. 9. – T.: O'zbekiston, 2001.

4. Karimov I. Biz tanlagan yo‘l – demokratik taraqqiyot va ma’rifiy dunyo bilan hamkorlik yo‘li. T. 11. – T.: O‘zbekiston, 2003.

5. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining farmoni. “Respublika Ma’naviyat va ma’rifat Kengashini qo‘llab-quvvatlash to‘g‘risida”. Xalq so‘zi. 1999.

6. O‘zbekiston Respublikasining “Vijdon erkinligi va diniy tashkilotlar to‘g‘risida”gi qonuni. – T.: Adolat, 1998.

7. Ergashev I, Sharipov B, Jakbarov M. Jamiyatni erkinlashtirish va ma’naviyat. – T.: Akademiya, 2002.

8. Ergashev I. Demokratiya – milliy va umumbashariy qadriyat // Jamiyat va boshqaruv. – Toshkent, 2-son, 2004.

9. Ma’naviyat tarkibida falsafiy tafakkurning o‘rni // Muloqot. – T.: 1-son, 1998, 23 – 29-betlar.

Talabalar bilimini reyting tizimida baholash mezonlari

Nizomga asosan talabalar bilimini baholashda maksimal ball 100 va saralash bali 55 ni tashkil qiladi. Bu ko‘rsatkich baholash turlari bo‘yicha quyidagicha taqsimlanadi:

№	Baholash turlari	J.B.	O.B.	Ya.B.	Jami
1.	Ballar	40	30	30	100
2.	Foiz	40%	30%	30%	100%

Talabalarning fandan to‘playdigan reyting ballari quyidagi turlardan tashkil topadi:

№	Nazorat turi va uslubi	Nazorat soni	Bir nazorat bali	Maksimal ball
1.	J.B. – seminar mashg‘ulotlari bo‘yicha	1	3X9=27 TMI=13	40
2.	O.B. – ma’ruza mashg‘ulotlari bo‘yicha	1	30	30
3.	Ya.B – Yakuniy baholash	1	30	30
	Jami			100

Nizomga asosan talabalar bilimi fanning nazariy va amaliy mashg'ulotlar materiallari bo'yicha to'plangan ballar quyidagi o'zlashtirish ko'rsatkichlari bilan baholanadi:

86 balldan 100 ballgacha (86 foizdan 100 foizgacha) – “a'lo”

71 balldan 85 ballgacha (71 foizdan 85 foizgacha) – “yaxshi”

55 balldan 70 ballgacha (55 foizdan 70 foizgacha) – “qoniqarli”

55 balldan kam (55 foizdan kam bo'lsa) – “qoniqarsiz”

Talabalarning fan bo'yicha o'zlashtirishini baholash semestr davomida muntazam olib boriladi va quyidagi turlar orqali amalga oshiriladi: joriy baholash, oraliq baholash va yakuniy baholash.

Joriy baholash bo'yicha ajratilgan reyting ballari talabalarning seminar darslaridagi faolligi, mustaqil tayyorlanganligi va boshqa rejalashtirilgan ishlarni (mustaqil ish bajarish, ko'rgazmali qurollar tayyorlash va h.k.) bajarganligi uchun *joriy nazorat* natijalari bo'yicha (maksimal ball) 40 ball ajratiladi.

Oraliq baholashda talabalarni ma'ruza darslaridagi faolligi inobatga olinadi hamda *oraliq* nazorat (yozma ish, test yoki nazoratning boshqa turi) o'tkazilib, 30 ball ajratiladi.

Yakuniy baholash ballari talabalarning tayanch so'z va iboralar bo'yicha bajargan ishi uchun 30 ball ajratiladi.

Talabaning ballarda ifodalangan o'zlashtirishi quyidagi mezonlarga asosan aniqlanadi:

Ball	Baho	Talabalarning bilim darajasi
86-100	A'lo	Falsafiy tafakkur rivoji va taraqqiyoti haqida tasavvurga ega bo'lish. Falsafiy tushunchalari haqida ijodiy fikrlay olish. Falsafiy muammolar haqida mustaqil mushohada yuritish. Falsafaning qonun va kategoriyalari mohiyatini tushuntirib berish, aytib bera olish
71-85	Yaxshi	Falsafaning qonun va kategoriyalari haqida tasavvurga ega bo'lish. Falsafaning tushunchalari haqida ijodiy fikrlay olish. Falsafaning mohiyatini tushuntirib berish, bilish
55-70	Qoniqarli	Falsafa haqida to'liq tasavvurga ega emaslik. Falsafiy tushunchalar haqida qisman fikrlay olish. Falsafa haqida past darajada mushohada yuritish, fan mohiyatini to'la bayon qila olmaslik
0-54	Qoniqarsiz	Falsafa haqida aniq tasavvurga ega emaslik, bilmaslik

Talabaning fan bo'yicha baholash turlarida to'plagan ballari semestr yakunida reyting qaydnomasiga butun sonlar bilan qayd qilinadi. Reyting daftarchasining "o'quv rejasida ajratilgan soat" ustuniga semestr uchun fanga ajratilgan umumiy o'quv yuklama soatlari, "fandan olingan baho" ustuniga esa, talabaning 100 ballik tizimdagi o'zlashtirilishi qo'yiladi.

Talabaning saralash balidan past bo'lgan o'zlashtirishi reyting daftarchasida qayd etilmaydi.

"Falsafa" fanidan reyting ishlanmasi va baholash mezonlari

T/r	Nazorat turlari	Soni	Ballar	Jami ball
1.	J.B.		40	40
	– seminar mashg'ulotlaridagi faoliyatiga ko'ra mavzular uchun –	9	3	27
	– mustaqil ta'lim topshiriqlarini bajarganligi uchun –	1	13	13
2.	O.B.	1	30	30
	– Test topshiriqlarini bajarganligi uchun –		10 ball	
	– Mustaqil ish mavzusi bo'yicha berilgan savollarni to'la yoritganligi uchun –		10 ball	
	– Ijodiy ish, esse, slayd, cxema, test, savol, krossvord, masala tuzganligi uchun –		10 ball	
3.	YaB	1	30	30
	Yozma ish (6 ta savol) –		6x5	30
	yoki test (30 ta savol) –		30x1	30
	Jami			100

“Falsafa” fanidan mustaqil ish mavzulari namunasi

1. Avgustinning ijtimoiy-falsafiy qarashlari
2. Avestoning falsafiy mohiyati
3. Aziziddin Nasafiyning komil inson konsepsiyasi
4. Ayrimlik, xususiylilik, umumiylilik kategoriyalari
5. Albert Kamyuning ijtimoiy-falsafiy qarashlari
6. Imom al-Buxoriyning “Al-Jomi’ as-Sahih” asari va uning falsafiy mohiyati
7. Alisher Navoiyning axloqiy-falsafiy qarashlari
8. Paulo Koel’oning “Alkimyogar” asari va uning falsafiy mohiyati
9. Analitik falsafa (V.Karnap, G.Feygl, V.Kuayn, N.Gudmen)
10. Anbar Otinning axloqiy-falsafiy qarashlari
11. Arastuning ijtimoiy-falsafiy qarashlari
12. Artur Shopengauerning “iroda” falsafasi
13. Afлотunning falsafiy qarashlari
14. Axloq falsafasi
15. Ahmad al-Farg’oniyning falsafiy qarashlari
16. Ahmad Donishning falsafiy qarashlari
17. Ahmad Yassaviyning axloqiy-falsafiy qarashlari
18. Benedikt Spinozaning falsafiy qarashlari
19. Berdaqning axloqiy-axloqiy-falsafiy qarashlari
20. Bilish falsafasi
21. Bioetika – axloq falsafasi
22. Bixeviorizm falsafasi
23. Blez Paskal: aql va qalbning dalillari

24. Boborahim Mashrabning axloqiy-falsafiy qarashlari
25. "Boburnoma"ning falsafiy mohiyati
26. Borliq falsafasi
27. Buddha falsafasi
28. Burhonuddin Marg'ironiyning axloqiy-falsafiy qarashlari
29. Butun, qism kategoriyasi
30. Vilgelm Leybnitsning falsafiy qarashlari
31. Galileo Galileyning falsafiy qarashlari
32. Gegelning falsafiy qarashlari
33. Gelvetsiyning falsafiy qarashlari
34. Geraklitning falsafiy qarashlari
35. Gnoseologiya – bilish nazariyasi
36. Gusserl fenomenologiya falsafasining axloqiy asoslari
37. Gusserlning falsafiy qarashlari
38. David Yumning falsafiy qarashlari
39. Daosizm falsafasi
40. Dantening falsafiy qarashlari
41. Demokritning falsafiy qarashlari
42. Din falsafasi
43. Dunyoqarash tushunchasi
44. Jaloliddin Davoniyning axloqiy-falsafiy qarashlari
45. Jaloliddin Rumiyning axloqiy-falsafiy qarashlari
46. Jamiyat falsafasi
47. Jan Pol Sartrning falsafiy qarashlari
48. Jon Lokkning falsafiy qarashlari
49. Jordano Brunoning falsafiy qarashlari
50. Jorj Berklining falsafiy qarashlari
51. Zavqiyning axloqiy-falsafiy qarashlari
52. Zaruriyat va tasodif kategoriyasi
53. Zahiriddin Muhammad Boburning falsafiy qarashlari

54. Zenon aporiyalari
55. Zigmund Freydning falsafiy qarashlari
56. Zokirjon Furqatning axloqiy-falsafiy qarashlari
57. Ibn Rushd (Averroes)ning falsafiy qarashlari
58. Ibrohim Mo'minovning falsafiy qarashlari
59. Iqtisod falsafasi
60. Ilk xristian falsafasi: apologetika va patristika
61. Ilmiy bilish usullari
62. Imkoniyat va voqelik kategoriyasi
63. Immanuil Kantning falsafiy qarashlari
64. Imom al-Buxoriyning axloqiy-falsafiy qarashlari
65. Inson ruhi va tanasi mushtarakligi
66. Inson falsafasi
67. Iogann Volfgang Gyotening falsafiy qarashlari
68. Iogann Gotlib Fixtening falsafiy qarashlari
69. Iogann Keplerning falsafiy qarashlari
70. Iogann Fridrix Shillerning falsafiy qarashlari
71. Irfon falsafasi
72. Islom falsafasi
73. Istiqlol va falsafiy dunyoqarashning yangilanish muammolari
74. Istiqlol falsafasi
75. Ioga falsafasi
76. I.Karimov – istiqloq falsafasining asoschisi
77. I.Karimovning “Barkamol avlod – O‘zbekiston taraqqiyotining poydevori” asari va uning falsafiy mohiyati
78. I.Karimovning “Biz kelajagimizni o‘z qo‘limiz bilan quramiz” asari va uning falsafiy mohiyati
79. I.Karimovning “Biz tanlagan yo‘l – demokratik taraqqiyot va ma’rifiy dunyo bilan hamkorlik yo‘li” asari va uning falsafiy mohiyati

80. I.Karimovning “Bizdan ozod va obod Vatan qolsin” asari va uning falsafiy mohiyati

81. I.Karimovning “Vatan ravnaqi uchun har birimiz mas’ul-miz” asari va uning falsafiy mohiyati

82. I.Karimovning “Donishmand xalqimizning mustahkam iro-dasiga ishonaman” asari va uning falsafiy mohiyati

83. I.Karimovning “Ilmu fan mamlakat taraqqiyotiga xizmat qilsin” asari va uning falsafiy mohiyati

84. I.Karimovning “Istiqlol va ma’naviyat” asari va uning fal-safiy mohiyati

85. I.Karimovning “Kuchli davlatdan kuchli jamiyat sari” asari va uning falsafiy mohiyati

86. I.Karimovning “Ma’naviy yuksalish yo‘lida” asari va uning falsafiy mohiyati

87. I.Karimovning “Ozod va obod Vatan, erkin va farovon hayot – pirovard maqsadimiz” asari va uning falsafiy mohiyati

88. I.Karimovning “Olloh qalbimizda, yuragimizda” asari va uning falsafiy mohiyati

89. I.Karimovning “Tarixiy xotirasiz kelajak yo‘q” asari va un-ing falsafiy mohiyati

90. I.Karimovning “Tinchlik va xavfsizligimiz o‘z kuch-qud-ratimizga, hamjihatligimiz va qat’iy irodamizga bog‘liq” asari va uning falsafiy mohiyati

91. I.Karimovning “O‘zbek xalqi hech qachon, hech kimga qa-ram bo‘lmaydi” asari va uning falsafiy mohiyati

92. I.Karimovning “O‘zbekiston XXI asr bo‘sag‘asida: xavf-sizlikka tahdid, barqarorlik shartlari va taraqqiyot kafolatlari” asari va uning falsafiy mohiyati

93. I.Karimovning “O‘zbekiston XXI asrga intilmoqda” asari va uning falsafiy mohiyati

94. I.Karimovning “Xavfsizlik va tinchlik uchun kurashmoq kerak” asari va uning falsafiy mohiyati
95. I.Karimovning “Yuksak malakali mutaxassislar – taraqqiyot omili” asari va uning falsafiy mohiyati
96. I.Karimovning “Yuksak ma’naviyat – yengilmas kuch” asarining falsafiy mohiyati
97. I.Karimovning “Yangicha fikrlash va ishlash – davr talabi” asari va uning falsafiy mohiyati
98. Karl Marksning ijtimoiy-falsafiy qarashlari
99. Karl Popporning ijtimoiy-falsafiy qarashlari
100. Komil inson muammosi
101. Konfutsiyning axloqiy-falsafiy qarashlari
102. Leninning ijtimoiy-falsafiy qarashlari
103. Leonardo da Vinchining falsafiy qarashlari
104. Alisher Navoiyning “Lison ut-tayr” asari va uning falsafiy mohiyati
105. Lukretsiy Karning ijtimoiy-falsafiy qarashlari
106. Lyudvig Feyerbaxning axloqiy-falsafiy qarashlari
107. Boborahim Mashrabning “Mabdai nur” asari va uning falsafiy mohiyati
108. Madaniyat falsafasi
109. Mazmun va shakl kategoriyasi
110. Makiavellining ijtimoiy-falsafiy qarashlari
111. Marksizm: oqibat va saboqlar
112. Martin Lyuterning ijtimoiy-falsafiy qarashlari
113. Jaloliddin Rumiyning “Masnaviyi ma’naviy” asari va uning falsafiy mohiyati
114. Ma’naviyat falsafasi
115. Mafkuraviy muammolarning falsafiy talqini

116. Alisher Navoiyning “Mahbub ul-qulub” asarining falsafiy mohiyati

117. Mahmud az-Zamaxshariyning axloqiy-falsafiy qarashlari

118. Mahmud As’ad Jo’shonning axloqiy-falsafiy qarashlari

119. Mahmud Qoshg’ariyning axloqiy-falsafiy qarashlari

120. Mahmudxo’ja Behbudiyning axloqiy-falsafiy qarashlari

121. Millning falsafiy qarashlari

122. Mirzo Abdulqodir Bedilning axloqiy-falsafiy qarashlari

123. Mirzo Ulug’bekning falsafiy qarashlari

124. Mixail Lomonosovning falsafiy qarashlari

125. Miqdor va sifat kategoriyasi

126. Monteskening falsafiy qarashlari

127. Mohiyat va hodisa kategoriyasi

128. Muqimiyning axloqiy-falsafiy qarashlari

129. Muhammad Porsoning axloqiy-falsafiy qarashlari

130. Muhammad Xorazmiyning falsafiy qarashlari

131. Muhammad Sharif Gulxaniyning axloqiy-falsafiy qarashlari

132. Ahmad Donishning “Navodir ul-vaqoe’” asari va uning falsafiy mohiyati

133. Nemis mumtoz falsafasi

134. Neokantivizm falsafasi

135. Neoplatonizm falsafasi

136. Neopozitivizm falsafasi

137. Neosxolastika falsafasi

138. Neotomizm falsafasi

139. Neofashizm falsafasi

140. Neofreydizm falsafasi

141. Nikolay Kopernikning falsafiy qarashlari

142. Nodirabegimning axloqiy-falsafiy qarashlari

143. Ogahiyning axloqiy-falsafiy qarashlari
144. Ogyust Kontning falsafiy qarashlari
145. Okkultizm falsafasi
146. Olam mavjudligining umumiy shakllari
147. Olamning namoyon bo‘lish shakllari
148. Ong va ruhiyat tushunchasi
149. Osvald Shpenglerning tarix falsafasi
150. Panteizm falsafasi
151. Paradoks va uning falsafiy mohiyati
152. Pahlavon Mahmudning axloqiy-falsafiy qarashlari
153. Pifagorning falsafiy qarashlari
154. Pragmatizm falsafasi
155. Radishchevning falsafiy qarashlari
156. Reinkarnatsiya (ruhning qayta tug‘ilishi)ning falsafiy tahlili
157. Rene Dekartning falsafiy qarashlari
158. J.J.Russoning falsafiy qarashlari
159. Sabab va oqibat kategoriyasi
160. Alisher Navoiyning “Saddi Iskandariy” asari va uning falsafiy mohiyati
161. Seren Kerkegorning falsafiy qarashlari
162. Siyosat falsafasi
163. Sinergetika falsafasi: G.Xaken va I.Prigojin
164. Sistema, struktura, element kategoriyalari
165. Sofistlarning falsafiy qarashlari
166. Stoiklarning falsafiy qarashlari
167. Substantsiya – falsafaning asosiy bahs mavzusi
168. Sufiy Alloyorning axloqiy-falsafiy qarashlari
169. Suqrotning falsafiy qarashlari
170. Tabiat falsafasi
171. Taraqqiyot falsafasi

172. Taraqqiyotning o'zbek modeli
173. Tarix falsafasi
174. Tasavvuf falsafasi
175. Amir Temurning "Temur tuzuklari" asari va uning falsafiy mohiyati
176. Tomas Gobbsning falsafiy qarashlari
177. Uvaysiyning axloqiy-falsafiy qarashlari
178. Tomas Morning falsafiy qarashlari
179. Uilyam Okkamning falsafiy qarashlari
180. Umar Xayyomning axloqiy-falsafiy qarashlari
181. Umumbashariy (global) muammolar falsafasi
182. "Falsafa" atamasining mohiyati va mazmuni
183. Fazo va vaqt
184. Falesning falsafiy qarashlari
185. Falsafa fanining muammolari
186. Falsafada vaqt muammosi
187. Falsafada in'ikos nazariyasi
188. Falsafada milliylik va umuminsoniylik tamoyili
189. Falsafada ong muammosi
190. Falsafaning bahs mavzulari va muammolari: talqin va yechimlar
191. Falsafaning mantiqiy tahlili (B.Rassel)
192. Falsafiy bilimlar tizimi
193. Falsafiy kategoriyalar
194. Falsafiy qonunlar
195. Fan va din: munosabatlar dialektikasi
196. Fan falsafasi. Fanlarning falsafiy masalalari
197. Farididdin Attorning axloqiy-falsafiy qarashlari
198. Fenomenologiya falsafasi (Gusserl)
199. Foma Akvinskiyning falsafiy qarashlari

200. Fransuz ma'rifatchilarining axloqiy-falsafiy qarashlari
201. Fridrix Nitsshening hayot falsafasi
202. Frensis Bekonning falsafiy qarashlari
203. Alisher Navoiyning "Xamsa" asari va uning falsafiy mohiyati
204. Xaydeggerning falsafiy qarashlari
205. Xoja Abdulxoliq G'ijduvoniyning axloqiy-falsafiy qarashlari
206. Xoja Bahouddin Naqshbandning axloqiy-falsafiy qarashlari
207. Xoja Ubaydulloh Ahrorning axloqiy-falsafiy qarashlari
208. Xoja Yusuf Xamadoniyning axloqiy-falsafiy qarashlari
209. Sivilizatsiyaning falsafiy mohiyati
210. Sitseronning falsafiy qarashlari
211. Charlz Darvinning falsafiy qarashlari
212. Charlz Pirsning pragmatizm falsafasi
213. Cho'lponning axloqiy-falsafiy qarashlari
214. Shayx Najmiddin Kubroning axloqiy-falsafiy qarashlari
215. Shayx Sa'diy Sheroziyning axloqiy-falsafiy qarashlari
216. Sharq – jahon sivilizatsiyasining beshigi
217. Sharq Uyg'onish davri falsafasi
218. Shaxsning falsafiy tahlili
219. "Shohnoma"ning falsafiy mohiyati
220. Ekzistensializm falsafasi
221. Eklektika falsafasi
222. Epikurning axloqiy-falsafiy qarashlari
223. Erix Frommning ijtimoiy-falsafiy qarashlari
224. Esxatologiyaning falsafiy talqini
225. Yusuf Xos Hojibning axloqiy-falsafiy qarashlari
226. O'zbekiston hududidagi eng qadimgi falsafiy qarashlar

227. O'rta asrlar sxolastik falsafasi
228. Qadimgi Misrda falsafiy qarashlar rivoji
229. Qadimgi Rim falsafasi
230. Qadimgi Xitoy falsafasi
231. Qadimgi Yunoniston falsafasi
232. Qadimgi Hindiston falsafasi
233. Qadriyatlar falsafasi

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Karimov I. Ilmu fan mamlakat taraqqiyotiga xizmat qilsin / Bizdan ozod va obod Vatan qolsin. T. 2. – T.: O‘zbekiston, 1996.
2. Karimov I.A. Biz kelajagimizni o‘z qo‘limiz bilan quramiz. 7-jild. – T.: O‘zbekiston, 1999.
3. Karimov I.A. Donishmand xalqimizning mustahkam irodasi-ga ishonaman // Fidokor, 2004-yil 8-iyun.
4. Karimov I. Yuksak ma’naviyat – yengilmas kuch. – T.: Ma’naviyat, 2008.
5. Abu Nasr Forobiy. Fozil odamlar shahri. – T.: Abdulla Qodiriy nomidagi xalq merosi nashriyoti, 1993.
6. Peregulov D, Saidov M, Aliqulov D. Ilmiy ijod metodologiyasi. – T.: Moliya, 2002.
7. O‘zbek tilining izohli lug‘ati. I – II kitoblar. – M.: Ruskiy yozik, 2002.
8. Pedagogika. Ma’ruzalar matni. – T.: O‘AJBNT, 2000.
9. Karimov I. Barkamol avlod – O‘zbekiston taraqqiyotining poydevori. – T.: Sharq, 1998.
10. Qayumova M. Mustaqil fikrlash – mustaqil ishlardan boshlanadi // Xalq ta’limi. – Toshkent, 2004. 3-son, 89 – 93-betlar.
11. Falsafa. Ma’ruzalar matni. – T.: O‘AJBNT, 2000.
12. Is‘hoqova Z. Falsafa fanidan amaliy mashg‘ulotlar uchun o‘quv-uslubiy qo‘llanma. – Namangan.: NamMII nashriyoti, 2005.
13. Dissertatsiya va avtoreferatlarni rasmiylashtirish qoidalari. Prof. M.Muhiddinov tahriri ostida. – T.: O‘zR DAK, 2004.

Mundarija

Kirish.....	3
Talabalar mustaqil ishini tashkil etish va nazorat qilish bo'yicha Yo'riqnom.....	5
Mustaqil ish va uning turlari.....	11
Mustaqil ish yozish qoidalari.....	12
Adabiyotlarni ilmiy o'rganish.....	14
Foydalanilgan manba va adabiyotlar ro'yxatini yozish qoidalari.....	18
Foydalanilgan adabiyotlarni yozish namunalari.....	18
Mustaqil ish sarvarag'ini yozish.....	20
Mustaqil ishni rasmiylashtirish.....	25
Mustaqil ishni baholash.....	25
“Falsafa” fanidan ishchi o'quv dasturi bajarilishining kalendar tematik rejasini.....	27
“Falsafa” fanidan mustaqil ish mavzulari uchun rejalar hamda foydalaniladigan manba va adabiyotlar ro'yxati namunasi.....	29
Talabalar bilimini reyting tizimida baholash mezonini.....	49
“Falsafa” fanidan mustaqil ish mavzulari namunasi.....	53
Foydalanilgan adabiyotlar.....	62

Uslubiy qo'llanma

ZAMIRA IS'HOQOVA

MUSTAQIL ISH QANDAY YOZILADI

*“Falsafa” fani bo'yicha mustaqil ta'lim uchun
o'quv-uslubiy qo'llanma*

Muharrir *I. Shoymardonov*
Badiiy muharrir *A. Aqilov*
Texnik muharrir *B. Irisboyev*
Musahhih *B. Isomiddinov*
Sahifalovchi *B. Usmonov*

Nashriyot litsenziyasi. AI № 111. Bosishga 17. 07. 2014 yilda ruxsat etildi.

Bichimi 60x84^{1/16}. Hajmi 4,0 б. т. Adadi 300 nusxa.

Shartnoma № 26-14. Buyurtma № 28/7.

«YANGI NASHR» nashriyoti,
100115 Toshkent, Chilonzor ko'chasi, 1-uy.
Tel. : (99890) 998-60-96

Original maket «Bilik-Print» MChJ matbaa korxonasi tayyorlandi.
100115 Toshkent, Chilonzor ko'chasi, 1-uy.

«O'quv Ta'lim Metodika» ДУК босмахонаси.
Тошкент ш. Чилонзор тумани, Фуркат кўчаси, 174-уй.

ISBN-978-9943-22-153-6

9 789943 221536